

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

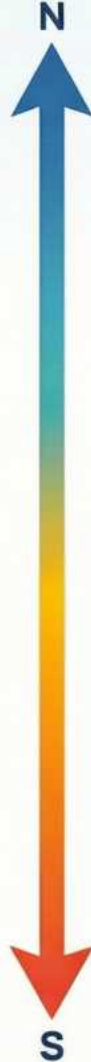
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KPSS Coğrafya: Türkiye'nin Mutlak Konumu ve Sonuçları

Türkiye'nin Kuzey Yarım Küre'de Olmasının Sonuçları

Türkiye'nin Orta Kuşak'ta Olmasının Sonuçları

Kuzeye Gidildikçe Artanlar

- Gece-gündüz süre farkı**: kuzeye doğru artar
- Yer çekimi**: kuzeye doğru artar
- Kutup Yıldızı'nın görünüm açısı**: kuzeye doğru artar
- Harita çizimlerdeki hata payı**: kuzeye doğru artar

Gölge Boyu ve Yönü
Gölge boyunca yıl boyunca sıfır olmaz ve daima kuzeyi gösterir. En uzun gölge en eğik açıyla gelen Sinop'tadır.

En Uzun Gündüz: 21 Haziran
Güneş ışınları en büyük açıyla gelir, yaz başlar, gündüzler kısalmır.

En Kısa Gündüz: 21 Aralık
Güneş ışınları en küçük açıyla gelir, kış başlar, gündüzler uzar.

Akdeniz İklimi Hakimdir
Orta kuşağın karakteristik iklim tiplerinden olan Akdeniz iklimi ve onun bitki örtüsü olan maki görülür.

Güneye Gidildikçe Artanlar

- Güneş ışınlarının geliş açısı**
- Sıcaklık ortalamaları**
- Deniz suyu sıcaklığı**: güneye doğru artar
- Tuzluluk oranı**
- Buharlaşma şiddeti**

Güneye Gidildikçe Azalanlar

- Orman, yerleşme ve tarım üst sınırı**: azalır
- Kalıcı kar alt sınırı**: alçalır
- Çizgisel hız ve gürup-tan süresi**: azalır

Rüzgarların Etkisi

- Poyraz Karayel Yıldız**: sıcaklığı düşürür
- Samyeli Kible Lodos**: sıcaklığı artırır

KPSS İçin Püf Noktaları

- Ya Güney Yarım Küre'de Olsaydık?**
Kuzey Yarım Küre için geçerli olan tüm sonuçların tam tersi yaşanır. Örneğin, güneye gidildikçe sıcaklık azalır.
- Balının Etkisiz Olduğu Tek Bölge**
Karadeniz Bölgesi'nde denizellik etkisi daha baskın olduğu için balı etkisiz kalır.

Dört Mevsim Belirgindir

Yıl içinde belirgin olarak yaz, sonbahar, kış ve ilkbahar yaşanır, farklı iklim görülür.

Cephe Yağışları Görülür
Sıcak ve soğuk hava kütlelerinin karşılaşmasıyla oluşur, kışın yaygındır.

Toprak ve Projeksiyon Tipi
Terra-Russa (Kırmızı Akdeniz) toprakları yaygındır, konik projeksiyon kullanılır.

Batı Rüzgarları kuşağında yer alır, iklimi etkiler.

Aynı Enlem Üzerindeki Noktaların Ortak Özellikleri (İzmir - Konya Örneği)

- Güneş ışınlarının geliş açısı ve gölge boylan**: Yıl boyunca aynı açıyla gelir, öğle vakti gölge boylan eşittir.
- Çizgisel Hız ve Alacakaranlık Süreleri**: Dünya'nın dönüş hızı ile grup ve tan süreleri aynıdır.
- Gece-Gündüz Süreleri**: Yıl boyunca gece-gündüz süreleri ve farkları birbirine eşittir.
- Meridyenler Arası Mesafe**: Ardışık iki meridyen arasındaki uzaklık aynıdır.

İzmir — Konya

KPSS Coğrafya Cep Notları: Gündönümü ve Ekinokslar

Türkiye'nin Konumu ve Temel Coğrafi Kurallar

Püf Noktası: Gün İçindeki En Kısa Gölge

Güneşin tepe noktasına ulaştığı öğle vakti, bir noktanın gün içindeki en kısa gölgesinin oluştuğu andır.

Türkiye'nin Mutlak Konumu: Yengeç Dönencesi'nin Kuzeyi

Bu konumundan dolayı Türkiye'de güneş ışınları hiçbir zaman dik (90°) açıyla gelmez ve gölge boyu sıfır olmaz.

Kalıcı Gölge Yönü: Daima Kuzey

Güneş ışınları sürekli güneyden geldiği için Türkiye'deki çizimlerin gölgesi yıl boyunca kuzeyi gösterir.

Bakı Etkisi: Güney Yamaçlar Daha Sıcak

Güneşe diğnük olan güney yamaçlar, kuzey yamaçlara göre daha fazla ısınır ve bu durum tarım, yerleşime gibi faaliyetleri etkiler.

Türkiye'de en uzun GECE, en kısa GÜNDÜZ yaşanır.

Kuzeye doğru gidildikçe gece süresi uzar; en uzun gece olur.

Kuzeye doğru gidildikçe gece süresi uzar; en uzun gece Sinop'ta yaşanır.

Türkiye'de yıl içindeki en uzun gölge boyu oluşur. Güneş ışınları gelebileceği en küçük açıyla gelir.

Bu tarihten sonra gündüzler uzamaya, geceler kısalmaya başlar.

Kış mevsiminin başlangıcıdır.

21 HAZİRAN (Yaz Gündönümü - Solstis)

Güneş ışınları Yengeç Dönencesi'ne dik gelir.

Kuzeye doğru gidildikçe gündüz süresi uzar; en uzun gündüz Sinop'ta yaşanır.

Gölge boyu sıfır

Yaşanır.

21 MART & 23 EYLÜL (Ekinoks Tarihleri)

Güneş ışınları dik gelir. Öğle vakti Ekvator üzerinde gölge boyu sıfır olur.

Güneş ışınları Ekvator'a dik gelir.

Bütün Dünya'da gece ve gündüz eşitliği yaşanır. Türkiye'de her yerde 12 saat gündüz, 12 saat gece olur.

Aynı meridyen üzerindeki noktalarda Güneş aynı anda doğar ve batar. Bu durum sadece ekinoks tarihlerine özgüdür.

Mevsim başlangıçlarıdır. 21 Mart Kuzey Yarımküre'de ilkbahar, 23 Eylül ise sonbahar mevsiminin başlangıcıdır.

Güneş ışınları Öğlek Dönencesi'ne dik gelir.

Öğle vakti Öğlek Dönencesi üzerindeki noktalarda gölge boyu sıfır olur.

21 ARALIK (Kış Gündönümü - Solstis)

Türkiye'de Kuzeye Gidildikçe Değişen ve Değişmeyenler

DEĞİŞMEYENLER (Tüm Türkiye'de Sabit Olanlar)

- Açısal hız ve 24 saatlik gün süresi
- İki meridyen arası 4 dakikalık zaman farkı
- Ekinokslarda (21 Mart-23 Eylül) gece-gündüz eşitliği

ARTANLAR (Kuzeye Gidildikçe Artanlar)

- Gölge boyu
- Yerçekimi
- Gece-gündüz süre farkı
- 21 Aralık'ta gece süresi / 21 Haziran'da gündüz süresi

AZALANLAR (Kuzeye Gidildikçe Azalanlar)

- Güneş ışınlarının geliş açısı
- Çizgisel hız
- Ortalama sıcaklık
- Kalıcı kar, tarım, orman ve yerleşme üst sınırı
- Deniz suyu tuzluluğu

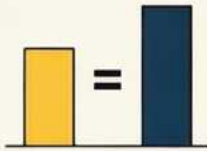
Türkiye'nin Coğrafi Konumu ve Sınırları: KPSS Cep Notları

23 Eylül Ekinoksu (Sonbahar Başlangıcı)

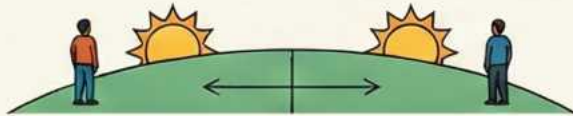
Gece ve Gündüz Süreleri Eşitlenir

Bütün Dünya'de olduğu gibi Türkiye'de de 12 saat gece, 12 saat gündüz yaşanır.

Gündüzler Kısaltmaya, Geceler Uzamaya Başlar

Bu tarihten itibaren Türkiye'de gece süreleri gündüz sürelerinden daha uzun olmaya başlar.

Güneş Aynı Anda Doğar ve Batar

Sadece ekinoks tarihlerinde, aynı meridyen üzerindeki tüm noktalarda Güneş aynı anda doğar ve aynı anda batar.

Türkiye'nin Özel Konumu ve Sonuçları

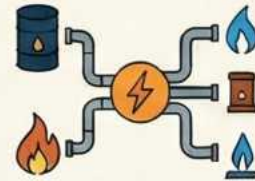
Kıtalar Arası Köprü Konumundadır

Azya ve Avrupa kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı noktada yer alır, bu da ulaşım ve ticarete merkez olmasını sağlar.

Bir Yarımada Ülkesidir

Üç tarafı denizlerle çevrili olması, denizcilik, turizm ve ticarete önemli avantajlar sağlar.

Stratejik Enerji Koridorudur

Önemli enerji kaynaklarına sahip zengin ülkelere komşu olması, jeopolitik önemi artırır.

Önemli Boğazlara Sahiptir

Dünyanın en işlek su yollarından olan İstanbul ve Çenakkale boğazlarına sahiptir.

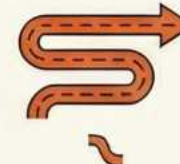
Zengin Yeraltı Kaynaklarına Sahiptir

Yeraltı kaynakları bakımından Dünya'nın sayılı zengin ülkelerinden biridir.

Türkiye'nin Sınırları ve Komşuları

Sınır Türü | Toplam Uzunluk

Sınır Türü	Toplam Uzunluk
Deniz Sınırları	8333 km
Kara Sınırları	2875 km

En Uzun Kara Sınırı: Suriye

Türkiye'nin en uzun kara sınırı 877 km ile Suriye sınırır.

En Kısa Kara Sınırı: Nahçıvan

En kısa kara sınırı 11 km ile Azerbaycan'a bağlı Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'dir.

En Eski Sınır: İran

1639 Kasrı Şirin Antlaşması ile belirlenen İran sınırı, Türkiye'nin en eski sınırır.

En Çok Sınır Kapısı Olan Ülke: Suriye

Ülkemizin en çok sınır kapısı Suriye ile arasındadır, ancak yaşanan sorunlar nedeniyle çoğu kapalıdır.

En Son Açılan Sınır Kapısı: Zeytindalı

Suriye sınırındaki Hatay'da yer alan Zeytindalı, en son açılan sınır kapılarından.

Doğal Sınırlarımız

Yunanistan ile Meriç Nehri; Ermenistan ve Nohçıvan ile Aras Nehri doğal sınırlarımızı oluşturur.

En İşlek Sınır Kapıları

Kapıkule (Bulgaristan), Habur (Irak), Gürbülak (İran) ve Sarp (Gürcistan) en işlek kapılarımızdır.

KPSS Coğrafya Cep Notu: Türkiye'nin Sınır Kapıları ve Çevre Ülkelerle İlişkiler

KOMŞULARA GÖRE SINIR KAPILARI

ÖZEL NİTELİKLİ KAPILAR: DEMİRYOLU BAĞLANTISI OLANLAR

Bu kapılar, uluslararası demiryolu taşımacılığı için stratejik öneme sahiptir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

TÜRKİYE'Yİ İLGİLENDİREN BAŞLICA DIŞ SORUNLAR

DOĞRUDAN İLGİLENDİREN SORUNLAR

Türkiye'nin sınır komşularıyla yaşadığı ve doğrudan taraf olduğu meselelerdir.

Irak Sorunu (Sınır güvenliği ve terörle mücadele konularını içerir.)

Ege Denizi'ndeki Kıta Sahaneliği Sorunu (Yunanistan ile deniz yetki alanları konusundaki anlaşmazlıktır.)

Başı Trakya Sorunu (Yunanistan'daki Türk azınlığın haklarıyla ilgilidir.)

Kıbrıs Sorunu (Adanın siyasi statüsü ve garantörlük hakları ile ilgilidir.)

Suriye ile Fırat ve Dicle'nin Sulanyla İlgili Yaşanan Sorun (Sınır aşan suların kullanımı konusundaki anlaşmazlıkları içerir.)

DOLAYLI YOLDAN İLGİLENDİREN SORUNLAR

Türkiye'nin doğrudan taraf olmadığı ancak bölgesel istikrar ve çıkarları nedeniyle yakından takip ettiği meselelerdir.

Kosova Sorunu (Balkanlar'daki istikrar ve Kosova'nın tanınması süreci.)

Bosna - Hersek Sorunu (Balkanlar'daki siyasi istikrar ve etnik dengeler.)

Kafkasya'daki Sorunlar (Ermenistan'ın Karabağ işgali) (Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki bölgesel çatışmalar.)

Makedonya Sorunu (Balkanlar'daki isim ve kimlik tartışmaları.)

Orta Doğu'da Yaşanan Sorunlar (Filistin Sorunu) (Bölgesel istikrarı etkileyen ve insani boyutları olan çatışmalar.)

Türkiye İklimi: KPSS'de Çıkabilecek Kilit Bilgiler

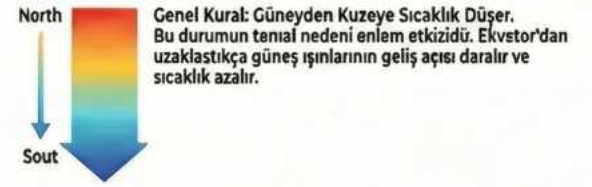
SICAKLIK DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

BAKİ ETKİSİ

Güney Yamaçlar Neden Daha Sıcak?: Bakı Etkisi: Türkiye Kuzey Yarımküre'de olduğu için doğların güneye bakan yamaçları daha fazla güneş ışığı alır. Bu durum tarım ürünlerinin erken olgunlaşmasına, kahı kar sınırının ve yerleşmelerin daha yüksekte olmasına neden olur.

ENLEM ETKİSİ

YILLIK ORTALAMA SICAKLIK REKORLARI
En yüksek: Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz.
En düşük: Doğu Anadolu.

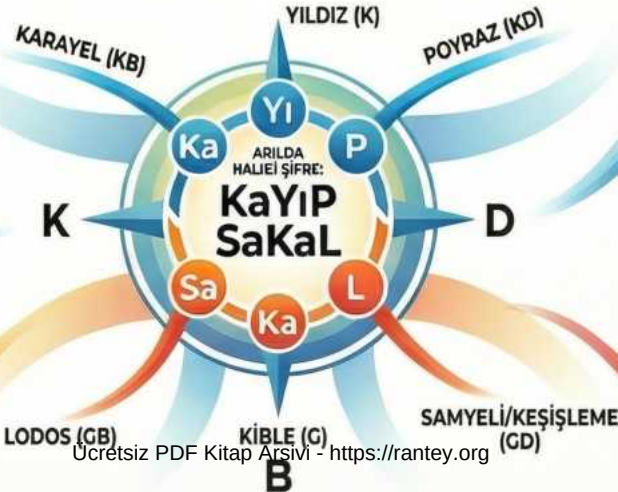
YILLIK SICAKLIK PARNI (AMPLITÜD)
En az: Karadeniz (Nemlilik).
En fazla: Doğu Anadolu (Karasallık).

DON OLAYININ EN AZ GÖRÜLDÜĞÜ YER
Donlu gün sayısının en az olduğu bölge, sıcaklığın 0°C'nin altına nadiren düştüğü Akdeniz Bölgesi'dir.

Türkiye'nin İklimini Şekillendiren 4 Ana Basınç Merkezi

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN BASINÇ MERKEZLERİ VE RÜZGARLAR

YÜKSELTİ VE SICAKLIĞIN BASINCA ETKİSİ: Yükselti arttıkça basınç azalır. İndirgenmiş izoterm haritalarında ise sıcaklık arttıkça alçak basınç, azaldıkça yüksek basınç koşulları oluşur.

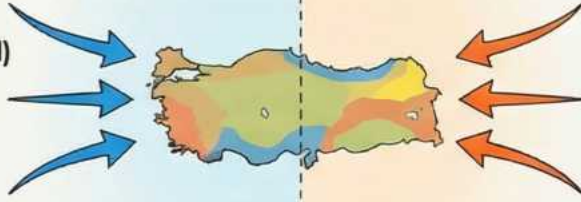
KPSS Coğrafya: Türkiye'nin İklim Şifreleri - Rüzgarlar ve Yağış Tipleri

Rüzgarların İklim Üzerindeki Etkileri

Kuzey ve Güney Sektörlü Rüzgarlar

KUZEYDEN
(Poyraz, Karayel)

↓ Sıcaklığı düşürür

GÜNEYDEN
(Lodos)

↑ Sıcaklığı artırır

⚠ Kışın soba zehirlenmeleri riski

Föhn Rüzgarının Özel Etkisi

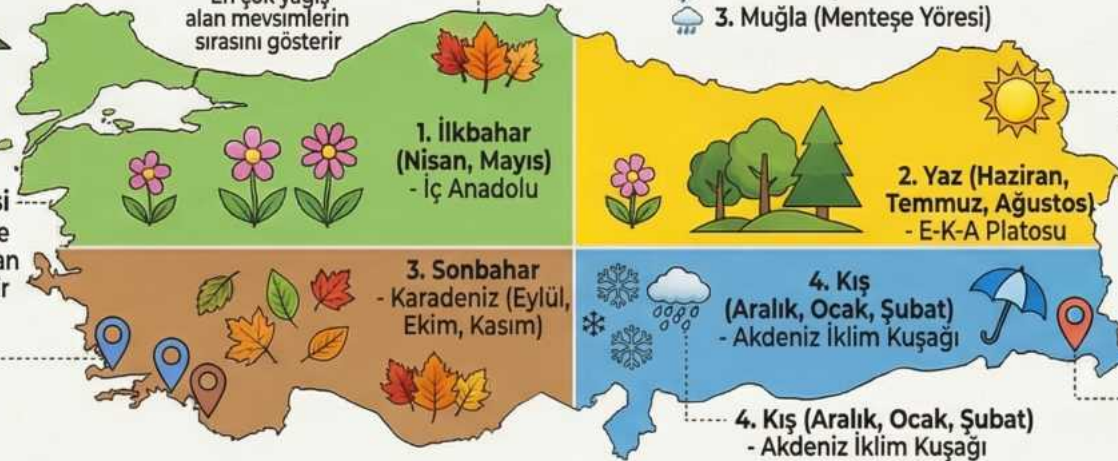
Föhn Etkisi
Havayı kurutur ve ısıtır

Poyraz ve Föhn ilişkisi
Poyraz rüzgarından kaynaklandığında kuru ve soğuk bir hava getirir

PÜF NOKTASI:
Föhn Mikroiklim Etkisi:
Doğu Karadeniz'de kışların ılık geçmesini sağlayarak turuncu tarımına olanak tanır

ŞİFRE: "E" Harfi Kuralı

En çok yağış alan mevsimlerin sırasını gösterir

3. Mevsimlere Göre Maksimum Yağış Oranları (ŞİFRE: "E" Harfi)

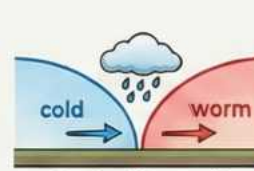
Türkiye'de Yağışın Dağılımı ve Oluşum Şekilleri

Güneydoğu Anadolu vs. Akdeniz

Güneydoğu Anadolu, Akdeniz'den daha fazla yağış alır

Yağış Oluşum Tipleri

Cephe (Frontal)
Akdeniz'de kışın

Konveksiyonel (Yükselim)
İç Anadolu'da

Yamaç (Orografik)
Karadeniz ve Akdeniz (dağların denize bakan yamaçları)

Türkiye'nin En Çok Yağış Alan Yerleri

1. Doğu Karadeniz kıyıları (özellikle Rize)
2. Hakkâri çevresi
3. Muğla (Menteşe Yöresi)

Türkiye'nin En Az Yağış Alan Yerleri

1. Tuz Gölü çevresi (İç Anadolu)
2. Iğdır Ovası
3. Ergene Ovası
4. Elazığ-Malatya çevresi

Dağların Kıyıya Uzak Olmasının Etkisi

Dağlar kıydan içeride başladığı için yağış miktarı daha azdır (~600mm)

Sığla Ağacı
(Günlük Ağacı)

Ⓜ Muğla-Köyceğiz çevresi

Ege Bölgesi
Dağlar denize dik uzandığından etkili değildir

Datça Hurması

Ⓜ Datça ve Teke Yarımadaı

Kasnak Meşesi

Ⓜ Göller Yöresi

KPSS Coğrafya Cep Notları: Türkiye'nin Bitki Örtüsü ve Yer Şekilleri

TÜRKİYE'NİN BITKİ ÖRTÜSÜ

Endemik Bitkiler: Yalnızca Türkiye'de!

Dünyada sadece belirli bir bölgede yetişen, yöreye özgü bitki türleridir.

Relikt (Kalıntı) Bitkiler: Geçmişin Mirası

Geçmiş jeolojik zamanlardaki iklim koşullarında yaşamış, günümüz koşullarına da uyum sağlayarak varlığını sürdüren bitkilerdir.

Türkiye'nin En Yaygın Ağaçları

Kızılçam
En yaygın iğne yapraklı ağaç

Meşe
Genel olarak en yaygın ağaç türü

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

Masif Araziler (Eski Kütleler)

1. Jeolojik Zaman'da oluşmuş, deprem riskinin az olduğu sert ve yaşlı temel arazilerdir.

Türkiye'deki Başlıca Masifler

Menteşe Martın Bitlis Kırşehir Zonguldak
Kastamonu Tokat Saruhan ve Sultan dağları

Dağların Oluşumu: Kırıklı ve Kıvrımlı

Ege Bölgesi (Kaz, Madra, Yunt, Bozdağlar)

Kırıklı Yapı

Kuzey Anadolu Dağları

Kıvrımlı Yapı

Doğu Anadolu Volkanik Dağları
Büyük Ağrı, Küçük Ağrı, Tendürek, Süphan ve Nemrut Dağı

İç Anadolu Volkanik Dağları (Kodlama: HAMKEK)
Hasan Dağı, Melendiz, Karacadağ, Erciyes ve Karadağ

Türkiye'nin En Genç Volkanik Arazisi

Kula Volkanları kın Ege Bölgesi, 'ie ilk geopark oltumanıdır)

Tektonik Ovalar: Fay Hatları Boyunca Yaşam

Türkiye'deki en yaygın ova tipidir. Genellikle fay hatlarına paralel uzanırlar ve deprem riski taşırlar.

Fay Hattı

Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)

Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

Üzerindeki Başlıca Ovalar

Bursa, Bakkesir, İnegöl, Yenişehir, Adapazarı, Düzce, Bolu, Merzifon, Suluova, Taşova, Erbaa, Niksar, Turhal, Erzincan, Erzurum, Pasinler

Turgutlu, Salihli, Nazilli, Soma, Ovası, Aydın, Alaşehir, Söke

KPSS Coğrafya: Türkiye'nin Ovaları ve Platoları

Türkiye'nin zengin yer şekillerini oluşum türlerine ve bölgelerine göre sınıflandıran, akılda kalıcı kodlamalar ve net bilgiler içeren bir KPSS rehberi.

BÖLÜM 1: TÜRKİYE'NİN OVALARI

Ova Nedir?

Çevresine göre alçakta kalmış, akarsular tarafından derince yarılmamış, genellikle tarıma elverişli geniş düzlüklerdir. Oluşumlarına göre çeşitlilik gösterirler.

Oluşumlarına Göre Kategoriler

1. Tektonik Ovalar (Çöküntü Ovaları)

Fay hatları boyunca yer kabuğunun çökmesiyle oluşan ovalardır. Türkiye'de en yaygın ova türüdür.

2. Karstik Ovalar (Gölova / Polye)

Akdeniz Bölgesi'nde yaygın olan, karstik erime alanları üzerinde oluşmuş ovalardır.

Başlıca Karstik Ovalar:
Teferiçi, Acıpayam, Korkuteli, Kestel, Kocaova, Elmalı, Muğla, Çivril, Tavas, Gembos.

3. Volkanik Ovalar

Volkanik faaliyetler sonucu oluşan ve mineral bakımından zengin topraklara sahip ovalardır.

Başlıca Volkanik Ovalar:
Malezgiç, Çaldıran, Muradiye, Develli Ovası (Kayseri).

4. Delta Ovaları

Akarsuların taşıdığı alüvyonları deniz kenarında biriktirmesiyle oluşan, çok verimli tarım alanlarıdır.

- Karadeniz Bölgesi Deltaları:**
Kudrımak – Bafra Deltası | Yeşilirmak – Çarşamba Deltası.
- Akdeniz Bölgesi Deltaları:**
Göksu Nehri – Sillfke Deltası | Seyhan ve Ceyhan Nehirleri – Çukurova Deltası.
- Ege Bölgesi Deltaları:**
Bakoçay Nehri – Dikili Deltası | Gediz Nehri – Menemen Deltası | Küçük Menderes Nehri – Efes (Selçuk) Deltası | Büyük Menderes Nehri – Balat Deltası.
- Marmara Bölgesi Deltası:** Meriç Nehri – Meriç Deltası.

Türkiye'nin En Büyük Deltası:
Çukurova, Türkiye'nin en büyük delta ovasıdır ve tarımsal üretim için büyük önem taşır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BÖLÜM 2: TÜRKİYE'NİN PLATOLARI

Plato Nedir?

Akarsular tarafından derince yarılmış, çevresine göre yüksekte kalan geniş düzlüklerdir.

Oluşumlarına ve Bölgelerine Göre Platolar

Türkiye'deki platolar yapılarına ve bulundukları bölgelere göre sınıflandırılır.

İç Anadolu Platoları (Yatay Duruşlu):
Haymana, Cihanbeyli, Obruk, Bozok Platoları.

Güneydoğu Anadolu Platoları:
Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır Platoları.

Ege Bölgesi Platosu:
Yazılıkaya Platosu (Bayat Platosu olarak da bilinir).

Karstik Platolar:
Teke ve Taşeli Platoları (Akdeniz Bölgesi).

Lav (Volkanik) Platoları:
Erzurum-Kara ve Ardahan Platoları.

BÖLÜM 3: KPSS İÇİN ALTIN BİLGİ

Plato Bakımından En Zengin Bölgemiz:

Plate bakımından en zengin bölgemiz İç Anadolu'dur. Bu bölge, geniş düzlükleri ve karasal iklimiyle plato oluşumu için uygun koşullara sahiptir.

Kodlama: BOHCA
Tuz Gölü çevresindeki İç Anadolu platolarını "BOHCA" şeklinde kodlayarak aklınızda tutabilirsiniz: Bozok, Obruk, Haymana, Cihanbeyli.

KPSS Coğrafya Cep Kılavuzu: Türkiye'nin Akarsuları ve Gölleri

TÜRKİYE AKARSULARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

Sınır Aşan Sular

En Uzun Akarsu: Fırat

Tamamı Türkiye'de olan en uzun akarsu Kızılırmak'tır. Ancak ülke dışındaki uzunluk da dikkate alındığında en uzun akarsuyumuz Fırat'tır.

Ulaşım Elverişsizdirler

Yatak eğimlerinin fazla olması nedeniyle taşımacılığa uygun değildir. Sadece Bartın ve Manavgat çaylarında kısa mesafeli taşımacılık yapılabilir.

Rafting Sporuna Uygun Olanlar

Rejimleri ve yatak eğimleri sayesinde Çoruh, Manavgat, Fırat ve Köprüçay gibi nehirler rafting için elverişlidir.

Kirlilik Oranı Yüksek Akarsular

Sakarya, Gediz, Filyos

TÜRKİYE'NİN GÖLLERİ VE KAPALI HAVZALARI

En Yaygın Göl Tipi: Tektonik Göller

Türkiye'de oluşum bakımından en yaygın göl türü tektonik olanlardır. En büyük tektonik göl Tuz Gölü, en büyük tatlı su gölü ise Beyşehir Gölü'dür.

Yükseltisi En Fazla Göller Doğu Anadolu'da

Ortalama yükseltinin en fazla olduğu bölge olması nedeniyle, yükseltisi en fazla olan göllerimiz Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.

Kapalı Havzalarımız

No outlet no sonola denize no ına outler. Göller Yöresi, Konza Ocası, Tuz Gölü, Yan Gölü, Kura-Aras (Hazar Gölü), Alyon-Akçay

PÜF NOKTASI: Stratejik Depolama

Tuz Gölü tabanının altına Türkiye'nin en büyük doğal gaz deposu inşa edilmektedir. Bu, güncel ve önemli bir bilgidir.

OLUŞUMLARINA GÖRE GÖLLER

TEKTONİK GÖLLER

Sapanca, İznik, Uluabat, Manyas, Tuz, Eber, Seyfe, Akşehir, Beyşehir, Eğirdir, Bördor, Hazar

KARSTİK GÖLLER

Suğla, Salda, Aslan, Kertel, Elmak, Kızıören, Tımras, Hatlı, Karagöl, Akghl

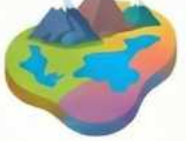
VOLKANİK GÖLLER

Arıglı, Gölrük, Meke Tuzlası, Nenrut, Nazlı, Aygır Gölü, Çüdu Gölü

BUZUL GÖLLERİ

Yüksek doğ alanlarında, Doğu Anadolu, Kaçkar, Bolkar, Aladeğlar (e.g., Aynalı, Kilimli)

KARMA OLUŞUMLU GÖLLER

Van, Eğirdir, Kovada, Beyşehir

AKILDA KALSIN: BÖLGESEL GÖL KODLAMALARI

Güney Marmara Gölleri

MUSTİ

Manyas, Uluabat, Sapanca, İznik

Göller Yöresi

KEBAB

Kestel, Eğirdir, Beyşehir, Acıghl, Burdur

Tuz Gölü Çevresi

TEKSAS

Tuz, Eber, Kapalı, Seyte, Akşehir, Sultan sazlığı

Van Gölü ve Çevresi

BAHÇEVAN

Balı, Aygır, Haçlı, Çildir, Erçek, Van, Arm, Nazık

Set Gölleri ve Türleri: Bir vadi, çukur veya tektonik alanın önünün doğal setlerle kapanması sonucu oluşan göllerdir. Oluşumlarına göre dört ana gruba ayrılırlar.

Kıyı Set (Lagün)

Büyük Çekmece
Küçük Çekmece
Terkos (Durusu)
Batık
Simenlik
Akyatan

Türkiye'nin iklim ve bitki örtüsü çeşitliliği, farklı toprak tiplerinin oluşmasını sağlamıştır.

Mediter iklimine ve kalker üzerinde renkli renkli götğet anannain topraktır.

İç Anadolu gıtaı krası
deri karsı kasılı
bölqelerine yaymak.

Güncel buzullara 2000 metrein, kalısı karlara (toktan kar) lse 3500 metrenin üzerindeki dağlarda rastlanır.

Kalkar gibi kolaç çözünebilen kayaçların yaygın olması nedeniyle karstik yokiiller en çok Akdeniz Bölgesi'nde görüldür.

Denizli-Pemukkele en bilinen örnek olze de Bolu, Ciresun ve Kırşılırr'de de travertenlere rastlanmaktadır.

Denizli-Pamukkale en bilinen örnek olsa da Baki, Giresun ve Kirgışh'de de travertenlere rastlanmaktadır.

71%*

Ülke vüz ölçümünün %56'sı, nüfusunun ise %71'i götli loy hatlanm geçtiği tebilkeli deprem alanları üzerinde yaşamaktadır.

Yen kurak iklim şartlarının hüküm sürdüğü İç Anadolu, Cüneydoğu Anadolu ve Doğu Antaklı bölgeleri erosyona karşı daha hassastır.

Karadeniz kıyı çeridi,
İrgeno Havzası,
Saulurfa-Mardin arası,
Konya-Karaman arası ve
Anamur çevresi (Taşallı
Platosu) beşka
güvenil alanlardır.

1. Orman alanlarını koruyup ağaçlandırma yapmak.
2. Meraları korumak ve açın otlatmayı önlemek.

3. Tarım arazlerini eğime dik sürmek

KPSS Coğrafya Kritik Bilgiler: Heyelan ve Türkiye Nüfusu

HEYELAN, EROZYON VE ÇİĞ RİSKİ

Türkiye'de En Yaygın Doğal Afet: Heyelan

Ülkemizde en sık rastlanan doğal afettir ve engebeli araziye sahip her yerde görülebilir.

Heyelanın Kalesi: Karadeniz Bölgesi

Heyelan olaylarının en fazla yaşandığı coğrafi bölge Karadeniz Bölgesi'dir. Özellikle **Doğu Karadeniz**, en çok can kaybının yaşandığı yerdir.

İlkbahar Aylarına Dikkat!

Heyelanlar, kar erimelerinin artmasıyla birlikte en çok ilkbahar aylarında meydana gelir.

Çiğ Riski En Yüksek Bölgeler

Türkiye'de çiğ riskinin en fazla olduğu yerler **Doğu Karadeniz, Hakkâri Bölümü ve Yukarı Murst-Van Bölümü**'dür.

Heyelan ve Erozyonu Önleme Yöntemleri

1. Taraçalama (Gasamaklama)

Tarım arazilerinde basamaklama yapılmalı.

2. Nöbetleşe Ekim (Nadas Yok)

Nadas yerine nöbetleşe ekime geçilmelidir.

3. Rüzgar Perdeleri Kurma

Rüzgar perdeleri kurulmalıdır.

4. Anız Yakımını Engelleme

Anız yakımı engellenmelidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

TÜRKİYE'NİN NÜFUS YAPISI VE DİNAMİKLERİ

1831

İlk Kapsamlı Nüfus Sayımı
(Osmanlı İmparatorluğu, II. Mahmut)

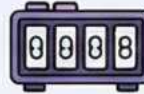
1927

Cumhuriyet'in İlk Nüfus Sayımı

Günümüz:

Her Yıl TÜİK Tarafından

Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Yapısı

0-14 yaş: Genç Bağımlı (Tüketici) Nüfus

15-64 yaş: Aktif (Çalışan) Nüfus

65+ yaş: Yaşlı Bağımlı (Tüketici) Nüfus

Dönemlere Göre Nüfus Politikaları

1923-1960: Nüfus artışını teşvik edici (savaş sonrası)

1980-1985: Nüfus artışını azaltıcı (ekonomik sorunlar)

2005-Günümüz: Nüfus artışını yeniden teşvik edici

PÜF NOKTASI: Gelişmişliğin Demografik Kriteri

Genç nüfus ve doğurganlık azalırken, yaşlı nüfus artıyorsa bu gelişmekte olduğunun göstergesidir.

PÜF NOKTASI: Bağımlı Nüfus ve Gelişmişlik İlişkisi

Genç bağımlı nüfus fazlalığı gelişmemişliğe, yaşlı bağımlı nüfus fazlalığı gelişmişliğe işaret eder.

PÜF NOKTASI Yükselen Ortanca Yaş

Türkiye'de ortalama yaşın sürekli artması, gelişmişlik seviyesinin de arttığını gösteren önemli bir veridir.

KPSS COĞRAFYA CEP NOTLARI: TÜRKİYE’NİN NÜFUS, YERLEŞME VE EKONOMİ POLİTİKALARI

ORTANCA YAŞ YÜKSELİYOR: 19’dan 33,5’e

ORTANCA YAŞ YÜKSELİYOR

1980: 19
GÜNÜMÜZ: 33,5

👤 (Erkek: 32,8, Kadın: 34,2)

NÜFUSUN YAŞ HARİTASI

EN GENÇ:
ŞANLIURFA (21,2)

EN YAŞLI:
SİNOP (42,8)

NÜFUSUN “EN”LERİ

EN KENTLEŞMİŞ
BÖLGE:
MARMARA

ARİTMETİK NÜFUS YOĞUNLUĞU HARİTASI

ARİTMETİK NÜFUS YOĞUNLUĞU HARİTASI

Nüfus; Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz’in kıyı kesimleri ile Güneydoğu ve iç Anadolu’nun dağ eteklerinde yoğunlaşmıştır.

YERLEŞME TİPLERİ VE GÖÇLER

MEVSİMLİK GÖÇLER

Tarım (Çay, Fındık, Pamuk) ve turizm (Yazlacılık, Yaylacılık) gibi nedenlerle yapılan geçici yer değiştirmelerdir.

KIRSAL YERLEŞME DOKULARI

DAĞINIK
(Doğu Karadeniz)

TOPLU
(İç Anadolu, Güneydoğu)

İSMİ FARKLI İL MERKEZLERİ

KOCAELİ
(İzmit)

SAKARYA
(Adapazarı)

HATAY
(Antakya)

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN TARİHSEL DÖNEMLERİ

1923-1922: LİBERAL EKONOMİ ve MİLLİYETÇİLİK

İzmir İktisat Kongresi, özel sektör teşviki, Aşar vergisi kaldırıldı, Teşvik-i Sanayi ve Gümrük Koruma Kanunları.

1933-1950: DEVLETÇİ EKONOMİ ve SAVAŞ YILLARI

I. Beş Yıllık Sanayi Planı, devletçilik, II. Dünya Savaşı nedeniyle savaş ekonomisi.

1950-1960: ÖZEL SEKTÖRÜN YÜKSELİŞİ

Özel sektör yatırımları arttı, altyapı (kara yolları, denizcilik, liman, enerji) odaklı.

1960 SONRASI: PLANLI KALKINMA DÖNEMİ

1961 Devlet Planlama Teşkilatı (OPT) kuruldu, 1963’ten itibaren beş yıllık kalkınma planları.

KPSS İçin Stratejik Türkiye Tarım Rehberi

TARIM YÖNTEMLERİ VE SİSTEMLERİ

Ekstansif (İlkel) Tarım vs. İntansif (Modern) Tarım

Ekstansif tarım eski usullere dayanırken, intansif tarım verimliliği artıran modern yöntemleri kullanır. Nadas tarımı ekstansif bir yöntemdir.

EN BÜYÜK SORUN: SULAMA

Türkiye tarımının en büyük ve en yoğun varının sulama yeterliliğidir. Bu sorun özellikle Güneydoğu ve İç Anadolu Bölgeleri'nde belirgindir.

ÇÖZÜM PROJESİ:

GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi)

Sulama sorunu GAP ile çözüldüğünde Güneydoğu Anadolu'da pamuk, pirinç, şekerpanvar, mısır, ayçiçeği gibi ürünlerin ekim alanları genişleyecektir.

SUTA BAĞIMLI ÜRÜNLER

Çay, turpgiller ve zeytin gibi bası ürünler sulama olmadan yetiştirilemez. Bu ürünlerin yetiştirildiği yerlerde su kıtlığı sorunu yaşanmaz.

KURAKLIĞA DAYANIKLI ÜRÜNLER

Makine kullanımının av olduğu Doğu ve Batı Karadeniz'de kuraklığa dayanıklı ve makineyle hasada uygun ürünler tercih edilir.

MONOKÜLTÜR: BÖLGESEL UZMANLAŞMA

Bir yörede çok yaygın olarak sadece tek bir ürünün yetiştirilmesine monokültür denir. Bu durum o bölgenin o ürünle andmasını sağlar.

MONOKÜLTÜR ÖRNEKLERİ

Rize (Çay)

Aydın (İncir)

Giresun-Ordu (Fındık)

Malatya (Kayısı)

SERACILIĞIN MERKEZİ: AKDENİZ

Türkiye'de seracılık en fazla Akdeniz Bölgesi'nde yapılır. Doğu Anadolu'da ısıtıcı çok suğuk olması, İç Anadolu ve Güneydoğu'da ise yaz kuraklığı ve sulama eksikliği seracılığı olumsuz etkiler.

• EGE'DE ÜRÜN DEĞİŞİMİ: Akdeniz'de panıgım yerini ekonomik getirisi daha yüksek olan mısır almıştır.

TÜİK VERİLERİNE GÖRE TARIM ÜRÜNLERİ VE İLLER

TÜRKİYE'NİN EKONOMİK COĞRAFYASI: TARIM, HAYVANCILIK VE MADENLER (KPSS Cep Notları)

TÜRKİYE'DE TARIM

İHRAÇ VE İTHAL ÜRÜNLERİMİZ

İHRAÇ	İTHAL
Turunçgiller	Kahve
Fındık	Pirinç
Kayısı	Muz
İncir	Trupikal ürünler
Üzüm	
Tütün	
Haşhaş	

DEVLET KONTROLÜ VE DESTEĞİ

DEVLET KONTROLÜNDE	DESTEKLEME ALIMI
Tütün	Çay
Çay	Fındık
Haşhaş	Şekerpancarı
Kenevir	Kuru incir
	Kuru üzüm

DÜNYA ÜRETİMİNDE LİDER OLDUĞUMUZ ÜRÜNLER

Fındık	İncir	Kayısı	Kiraz (1. Sırada)

CUMHURİYET SONRASI YAYGINLAŞAN ÜRÜNLER

Çay	Şekerpancarı	Ayçiçeği

YETİŞME ALANI GENİŞ VE DAR OLAN ÜRÜNLER

GENİŞ ALAN	DAR ALAN
Buğday	Elma
	Şekerpancarı
	Tütün
	Muz
	Çay
	Fındık
	Şekerpancarı

ÜRETİM KOŞULLARINA GÖRE ÜRÜNLER

EMEK YOĞUN	SULAMA İSTEYEN	KURAKLIKA DAYANIKLI
Pirinç
Çay
Tütün	Pirinç
Mısır
Çay	Buğday
Mercimek
Nohut
Yulaf

- SADECE TEK BÖLGEDE YETİŞENLER**
- Karadeniz'de Çay (%100'e yakın)
 - Akdeniz'de Muz (%100'e yakın)

- SANAYİ HAMMADDELERİ**
- Çay, Haşhaş, Ayçiçeği
 - Zeytin, Tütün
 - Konservacilik (Taze Sobze-Meyve)

- OLGUNLAŞMA SÜRELERİ**
- En erken: Akdeniz
 - En geç: Doğu Anadolu

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

Manisa
Kümes
Hayvancılığı	Konya
Sığır	Ankara
Tiftik Keçisi	Ordu
Arıcılık
Mersin
Kıl Keçisi	Samsun
Manda	Diyarbakır
İpek Böcekçiliği	Van
Koyun

- İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNDEN ETKİLENEN FAALİYETLER**
- Arıcılık
 - Mera hayvancılığı

DENİZLERE GÖRE BALIK MİKTARI

Karadeniz
En Fazla | Abdeniz
En Az |
|------------------------------|-------------------------|

VAN GÖLÜ'NÜN ENDEMİK TÜRÜ

İnci Kefali
(ekonomik getirisi oldukça düşüktür)

TÜRKİYE'DE MADENLER

MADEN İHRACATININ DURUMU

Cevher olarak satılması sanayinin yeterince gelişmediğinin göstergesidir.

MADEN BAKIMINDAN EN ZENGİN BÖLGE

Doğu Anadolu (Yakarı Fırat Bölümü, Elazır)

İHRAÇ VE İTHAL EDİLEN MADENLER

İHRAÇ	İTHAL
Marmar	Duğal gaz
Bor	Patrol
Manganez	Taş kömürü
Bakır	
Zımpara Taşı	
Krom	

ORGANİK KÖKENLİ MADENLER

Cank kaknblarından oluşmuş (kömür, petrol, duğal gaz)

Türkiye'nin Maden Haritası: KPSS Stratejik Bilgi Kartı

Türkiye'de Madencilik Genel Bakış

Madencilikte Modern Dönem 1935'te Başladı

Ülkemizdeki madencilik faaliyetleri, Maden Tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürlüğü'nün kurulmasıyla sistemli hale gelmiştir.

İhracat İçindeki Payı Sadece %2

Madencilğin, son yıllar itibarıyla toplam ihracat gelirleri içindeki payı oldukça düşüktür.

Sermaye ve Teknoloji Yetersizliği En Büyük Engel

Bu eksiklikler, madencilüğimizin gelişmesinin önündeki en önemli sorunlardır.

Dağınık ve Kalitesiz Rezervler

Ülkemiz maden rezervlerinin genel olarak dağınık halde bulunması, ekonomik olarak işletilmelerini zorlaştırmaktadır.

Stratejik Madenler ve Çıkarıldıkları Yerler

BOR (Kodlama: B E B E K)

B Balıkesir (Bigadiç, Susurluk) **B** Eskişehir (Seyitgazi) **B** Bursa (M. Kemalpaşa, Kestelek) **E** Emet (Kütahya) **K**

Dünya rezervinin %60'tan fazlası Türkiye'dedir.

BAKIR (Kodlama: K A D E R)

C **K** - Kastamonu (Küre) **A** - Artvin (Murgul) **D** - ? **E** - Elazığ (Maden) **R** - Rize (Çayeli)

İşletme tesisleri: Samsun, Murgul ve Maden.

DEMİR

Sivas (Divriği) Malatya (Hesençelebi) Iskenderun (ulezım) Ereğli/Karabük (enerji kaynağı) Kırıkkale (askeri)

BOKSİT

(Alüminyum) Konya (Sayılışehir) Antalya (Akseki) Muğla (Milas) Hatay (Payas) Alüminyum fabrikası: Konya-Seydişehir

FOSFAT

Mardin (Masıdağı) Bingöl Şanlıurfa Bitlis İşletme Mazıdağı'ndadır.

KURŞUN-ÇİNKO (TUNGSTEN)

Elazığ (Koban) Balıkesir (Balya) Kayseri (Yahyalı)

DİĞER MADENLER

BARİT Antalya Elbistan Kluş

TUZ Tuz Gölü İzmir Çamaltı Çankırı

ÇİVA Işmir Konya

MANGANEZ Adana Artvin Denizli

FELDSPAT Manisa Kütahya Aydın

ASBEST Bursa Muğla Sivas

VOLFRAM (TUNGSTEN)

Bursa (Uludağ) Elazığ (Keban) Kırıkkale (Keskin)

OLTU TAŞI

Sadece Erzurum'un Oltu ilçesinden çıkarılır ve süs eşyası yapımında kullanılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

LÜLE TAŞI

Dünyada sadece Eskişehir'de (Sarıs, Kayıköy, Gökçeoğlu) çıkarılan değerli bir taştır.

MERMER

Maden ihracatımızda en büyük paya sahiptir (%48) Marmara Adası (Balıkesir) Balıkesir Elazığ Bilecik Afyon Denizli

499

KPSS Coğrafya Cep Notu: Türkiye'nin Madenleri, Enerji Kaynakları ve Sanayisi

Türkiye'nin Başlıca Madenleri

Kükürt (S)

En önemli yatakları Isparta'nın Keçiborlu ilçesinde bulunur.

Zımpara Taşı

İzmir, Denizli, Aydın ve Muğla önemli çıkarım alanlarıdır. Kodlama: İDAM.

Manyezit

Tavas (Denizli), Eskişehir, Kütahya, Konya, Erzincan ve Buraa'da çıkarılır.

Trona (Doğal Soda)

Ankara'nın Kazan ve Beypazarı ilçelerinde çıkarılır ve Dünya'nın en önemli ikinci yatakları Türkiye'dedir.

Perlit

Balıkesir, İzmir, Manisa, Nevşehir ve Bitlis'te çıkarılır.

Altın (Au)

İzmir (Efemçukuru, Bergama), Artein (Cerattepe) ve Uşak'ta çıkarılmaktadır.

Enerji Kaynakları

Taş Kömürü

Sadece Zonguldak, Kozlu, Amasra ve Ereğli (Batı Karadeniz) çevresinde çıkarılır.

Linyit

Eibisten, Soma, Tunçbilek, Seyitömer, Tavşanlı, Çan, Yatağan gibi birçok merkezde çıkarılır.

Linyitle Çalışan Termik Santraller

Kütahya (Tavşanlı, Seyitömer), Manisa (Soma), Muğla (Yatağan), Kahramanmaraş (Afşin-Eibistan), Ankara (Çayırhan) ve Çanakkale (Çan) başlıca santrallerdir.

Doğal Gaz

Kırklareli (Hamitabat), Tekirdağ (Hayrabolu), Mardin (Çamurlu) ve Düzce (Akçakoca) çıkarım alanlarıdır.

Doğal Gazla Çalışan Elektrik Santralleri

Hamitabat (Kırklareli), Ambarlı (İstanbul), Ovaakça (Bursa) ve Bandırma (Bahkesir) en bilinen örneklerdir.

Rüzgâr Enerjisi (RES)

Potansiyelin en yüksek olduğu yerler Çanakkale (Bozcaada), Balıkesir (Bandırma) ve İzmir (Alaçatı)'dır.

Güneş Enerjisi (GES)

Patansiyell en yüksek bölgemiz Güneydoğu Anadolu'dur. Şanlıurta, Mersin, Kayseri, Denizli ve Konya önde gelir.

Jeotermal Enerji

Fay hatlarına paralel olarak Ege Bölgesi'nde yoğunlaşmıştır. Denizli (Sarayköy, Kızıldere) ve Aydın (Germencik) en önemli santrallerdir.

Kaya Gazı

En önemli rezervler Diyarbakır çevresindedir. Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranter.org>

Türkiye'de Sanayi

Sanayinin Kuruluş Yeri

Seçimini Etkileyen Faktörler
Sanayi kolları hammaddeye yakınlık, ulaşım kolaylığı veya pazar gibi farklı faktörlere göre kurulur.

Hammaddeye Yakın Kurulanlar

Kağıt, Seker, Çay, Konserve, Yağ, Et-Süt, Büzgör ve Jootermal tesisleri hammadde kaynağının yakınına kurulur.

Ulaşım ve Pazarı Yakın Kurulanlar

Unlu gıdalar, Çimento, Cam-Porselen, Termik santraller ve Metalurji (demir-çelik) sanayisi için ulaşım ve pazar önemlidir.

Hammadde Yakınlığı Önemli Olmayanlar

Tekstil, Tütün ve Otomotiv canaşilerinde hammadde yakınlığı Bıncıl kriter değildir.

Şeker Sanayi

İlk fabrika Alpulu'dadır (Kırklareli), Doğu Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu'da şeker fabrikası yoktur.

Konserve Sanayi

Güney Marmara, Kıy Ege, Akdeniz ve Trabzon çevresinde yoğunlaşmıştır.

Tütün Sanayi

Başlıca merkezler: Samsun, İstanbul, İzmir, Malatya, Manica, Bitlis, Adana ve Tokat. Kodlama: SiIMBAT.

KPSS Coğrafya: Türkiye'nin Ekonomik Faaliyetleri (Sanayi, Ticaret, Turizm)

Sanayi Kolları ve Merkezleri

Pamuklu Dokuma

Izmir
Denizli
Aydın
İstanbul
Bursa
Gaziantep
Kayseri

Halı-Kilim Sanayi

Kayseri (Bünyan)
Izmit (Hereke)
Muğla (Milas, Datça)
Manisa (Kula, Gördes, Demirci)
Uşak
Isparta
Gaziantep

Deri Sanayi

İstanbul, Bolu, Bursa,
Manisa, Kayseri,
Uşak ve Erzurum

Gemi Sanayi

İstanbul, İzmir ve İzmit
en gelişmiş merkezlerdir.
Kocaeli (azkeri genfi),
Antalya (HİKS takne)

Lastik Sanayi

Adapazarı, İzmit ve
Kırıyehir (yerli)

Seramik Sanayi

Can (Çanakkale),
Bozüyük ve Sığirci (Bilecik),
Kütahya, İstanbul, İzmir
ve Eskişehir

Kereste Sanayi

Bolu, Düzce,
Kastamonu, Bartın,
Ordu, Arslanbey, Rize,
Bafra ve Kırklareli

Otomobil Sanayi

Izmit, İsmik, Adapazarı,
Adana ve Bursa

Uçak Sanayi

Sadece Ekişeli ve Ankara
(askeri uçak)

Cam Sanayi

Sinop, İstanbul, Tekirdağ,
Bursa, İzmit ve Mersin,
Kırklareli

Kâğıt Sanayi

Giresun (Aksu), Kastamonu
(Taşköprü), Zonguldak
(Çaycuma), Muğla (Dalaman),
Mersin (Taşucu), Afyon (Çay),
Izmit, Aydın ve Balıkesir

Mobilya Sanayi

Ankara, İstanbul, Bursa
(İnegöl), Kayseri, İzmir

Türkiye'de Dış Ticaret

Ticaretin En Gelişmiş Merkezleri
İstanbul, İzmir, Ankara,
Bursa, Gaziantep ve Adana

En Önemli Ticaret Ortakları

İhracat ve ithalatın en büyük paya
Avrupa Birliği (AB) ülkeleri sahiptir.

Hacim ve İhracatta Lider: Almanya

Son verilere göre dış ticaret hacminde
ve ihracatımızda en fazla paya
sahip ülke Almanya'dır.

İthalatta İlk Sırada: Rusya

Türkiye'nin en fazla ithalat
yapıldığı ülke Rusya'dır.

Dış Ticaret Fazlası Verdiğimiz Komşu

En fazla dış ticaret fazlası
verdiğimiz komşumuz Irak'tır.

Ticaretin Temel Sektörleri

Endüstri
Tarım
Madencilik

Türkiye'de Turizm

Dünya Turizm Sıralaması

Türkiye, ülkeye gelen turist sayısı
bakımından dünyada 6. sırada
yer alırken, turizm gelirlerinde
ise 10. sıradadır.

Kıyı Turizmi

En gelişmiş turizm dalıdır
ve en çok Batı kıyılarındadır
(plaj) gelişmiştir.

Kış Turizmi

En çok geliştiği
merkez Uludağ'dır.

Kaplıca Turizmi

En fazla geliştiği bölgeler
Ege ve Güney Ege'dir.

İnanç Turizmi Merkezleri

Meryem Ana (Trabzon), Sümela Manastırı
(Trabzon), Sen Piyer Kilisesi, Ayasofya,
Fener Rum Kilisesi, Yan Akdamar Kilisesi,
İznik (Bursa), Mevlana Türbesi (Konya),
Balıkcı Göl (Samsun), Yedigöller
Mağarası (Mersin)

Yayla Turizmi

Ordu, Giresun, Trabzon,
Rize, Adana, Mersin

Kongre, Fuar ve Seminer Turizmi

İstanbul, Ankara, İzmir,
Antalya

Yat Turizmi

İzmir, Kuşadası, Bodrum,
Dalya, Marmaris, Göcek,
Fethiye, Kemer, Antalya

KPSS Coğrafya: Türkiye'nin Turizm Hazinesi

DOĞAL GÜZELLİKLER: MAĞARALAR VE ŞELELELER

MAĞARA TURİZMİ

Antalya Mağaraları
(Dim, Karalın, Damiataş,
Tilkiler, Beldibi, Altınbeşik)

İnsuyu Mağarası
(Burdur)

Zindan Mağarası
(Isparta)

Balıca Mağarası
(Tokat)

Karaca Mağarası
(Gömüşhane)

Mencilis (Bulak)
Mağarası (Karabük)

Mersin Mağaraları
(Narlıkuyu, Yedi Uyurlar)

Oylat Mağarası
(Bursa)

ŞELELELER

Antalya Şelaleleri
(Düden, Manavgat,
Kurşunlu)

Kapuzbaşı Şelalesi
(Kayseri)

Erfelek Şelalesi
(Sinop)

Tortum Şelalesi
(Erzurum)

Muradiye Şelalesi
(Van)

TEMATİK ROTALAR: TURİZM KORİDORLARI

1. Zeytin Koridoru
(Çanakkale - Balıkesir - Bursa)

2. Kış Koridoru
(Erzincan - Erzurum - Kars)

3. Yayla Koridoru
(Samsun - Artvin)

4. İnanç Turizm Koridoru
(Tarsus - Mardin)

5. İpekyolu Koridoru
(Ankara - Bolu - Sakarya)

6. Trakya Kültür Koridoru
(Enez - Trakya)

7. Batı Karadeniz Kıyı Koridoru
(Sinop - Akyakoca)

MEDENİYETLERİN İZLERİ: ANTİK KENTLER VE HÖYÜKLER

ANTİK KENTLER

Efes (İzmir), Milet (Aydın),
Afrodisyas (Aydın),
Sard (Manisa)
- Ege Bölgesi

Asos (Çanakkale),
Hyrapelis (Denizli),
Knidos (Datçy/Muğla),
Mides (Eskişehir)
- Batı Anadolu

Side, Perge, Patara,
Aspendos, Termessos
- Antalya

HÖYÜKLER

Boğazköy, Alacahöyük
(Çorum - Hitit)

Aslantepe (Malatya)

Çatalhöyük
(Konya - Neolitik)

Gordion
(Polatlı/Ankara - Frig)

MİMARİ MİRASIMIZ: ÖNEMLİ TARİHİ ESERLER

Konya Eserleri
(İnce Minareli Medrese,
Karataş Medresesi,
Mevlana Türbesi)

İstanbul Eserleri
(Yerebatan Sarayı,
Bozdoğan Kemerleri)

Erzurum Eserleri
(Çifte Minareli
Medrese,
Yakutiye Medresesi)

Nemrut Heykelleri
(Adıyaman)

Ani Harabeleri
(Kars)

İshakpaşa Sarayı
(Ağrı)

Sümela Manastırı
(Trabzon)

Akdamar Kilisesi
(Van)

DiĞER ÖNEMLİ ESERLER

Gök Medrese
(Sivas)

Yivli Minare
(Antalya)

Yaslı Türbe
(Bursa)

Ceber Hesi
(Keyseri)

Truva Atı
(Çanakkale)

Yivli Minare
(Antalya)

KPSS Coğrafya Cep Notları: Türkiye'nin UNESCO Mirasları ve Ulaşım Ağları

Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası Varlıkları

Selimiye Camii ve Külliyesi
Yer: Edirne

İstanbul'un Tarihi Yerleri
Yer: İstanbul

Safranbolu Şehri
Yer: Karabük

Divriği Ulu Camii ve Barışşifası
Yer: Sivas

Truva Antik Kenti
Yer: Çanakkale

Adıyaman Nemrut Dağı Heykelleri
Yer: Adıyaman

Truva Antik Kenti
Yer: Adıyaman

Hattuşaş (Buğazköy)
Yer: Çorum

Çatalhöyük
Yer: Konya

Xanthos-Letoon
Yer: Antalya

Bursa Cumalıkızık ve Hanlar Bölgesi
Yer: Bursa

İzmir Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı
Yer: İzmir

Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri
Yer: Diyarbakır

Kars Ani Harabeleri
Yer: Kars

Göreme Milli Parkı - Peribacaları
Yer: Nevşehir

Pamukkale - Hierapolis Antik Kenti
Yer: Denizli

Aydın - Afrodisias
Yer: Aydın

Şanlıurfa - Göbeklitepe
Yer: Şanlıurfa

İzmir - Efes Antik Kenti
Yer: İzmir

Malatya - Arslantepe Höyüğü
Yer: Malatya

Ankara-Gordion Antik Kenti
Yer: Ankara

Anadolu'nun Alışveriş Destakli Camileri
Sivrihisar Ulu Camii (Eskişehir)
Beyşehir Eşrefioğlu Camii (Konya)
Kasabaköy Mahmut Bey Camii (Kastamonu)
Ahi Şerefeddin Camii (Ankara)
Afyonkarahisar Ulu Camii (Afyonkarahisar)

Türkiye'de Ulaşım Altyapısı

Deniz Ulaşımı Liderliği

Türkiye'nin dış ticaretinde deniz yoluyla yapılan taşımacılık en fazla kullanılan ulaşım şeklidir.

Ro-Ro Taşımacılığı Hatları

Trieste - Mersin
Ana Ro-Ro hatlarından boldir.

Trieste - Trabzon
Ana Ro-Ro hatlarından boldir.

Soçi, Samsun - Novorossisk
Ana Ro-Ro hatlarından boldir.

Bandırma - İstanbul
Ana Ro-Ro hatlarından boldir.

Önemli Geçitler (Bölgelere Göre)

Akdeniz Bölgesi Geçitleri

- Çubuk (Antalya'yı Göller Yöresine)
- Sertavul (Bilifke'yi Karaman'a)
- Gülek (Adana'yı Niğde'ye)
- Belen (Hatay'ı İskenderun'a)

Batı Karadeniz ve İç Anadolu Geçitleri

- Ecevit (Kastamonu'yu inabolu'ya)
- İlgaz (Çankırı'yı İç Anadolu'ya)

Doğu Karadeniz Bölgesi Geçitleri

- Zigana (Kalkenb, Trabzon'u Gdnuşane'ye)
- Kop (Razburt'u Erzurum'a)
- Eğitbei (Giresun'u iç kesimlere)
- Gankurtaran (Artvin'i Borçke-Hopa'ya)

Batı Karadeniz ve İç Anadolu Geçitleri

- Ezevli (Kastamonu'yu İnebolu'ya)
- İlgaz (Çankırı'yı İç Anadolu'ya)

Marmara Bölgesi Geçidi

- Geyve Boğazı (Sakarya)

Önemli Tüneller

Zigana Tüneli
Trabzon-Gümüşhane

Cankurtaran Tüneli
Artvin

Sabuncubeli Tüneli
İzmir-Manisa

Ovit Tüneli
Rize-Erzurum

Eğribel Tüneli
Giresun

Diğer Önemli Tüneller
75 Yıl Selatin (Aydın-İzmir)
15 Temmuz İstiklal (Kastamonu-Çankırı)
Orhangazi (Bursa-Yalova)
Bolu, Avrasya

KPSS Coğrafya Cep Notları: Türkiye'nin Ulaşım, Proje ve Rekor Yapıları

Türkiye'de Ulaşım Ağları

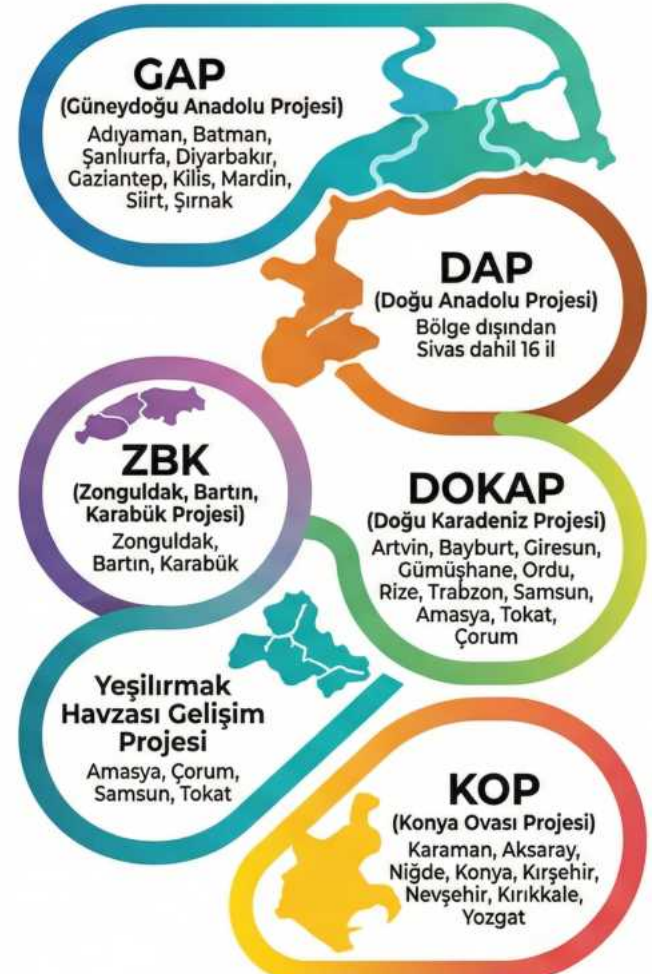
Rekorlar ve Sembol Yapılar

Diğer Önemli Asma Köprüler

Bölgesel Kalkınma Projeleri ve İlleri

Türkiye'nin Coğrafi Kimliği: Konumu ve Etkileri

Mutlak Konum

Türkiye, 38°- 42° Kuzey paralelleri ile 26°- 45° Doğu meridyenleri arasında yer alır.

Kuzey Yarım Küre'de Yer Almasının Sonuçları

Dağların güney yamaçları daha sıcaktır

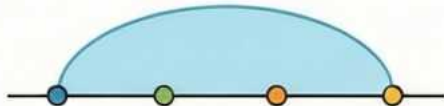
gölge yönü öğlen kuzeyi gösterir

kuzeyden esen rüzgarlar sıcaklığı düşürür

Enlem ve Boylamın Etkileri

Aynı Enlem Üzerindeki Merkezlerin Ortak Özellikleri

Ekvator'a uzaklıkları
çizgisel hızları
gece-gündüz süre farkları
güneş ışınlarının geliş açıları

Aynı Boylam Üzerindeki Merkezlerin Ortak Özellikleri

Yerel saatleri
öğle vaktini yaşadıkları an
başlangıç meridyeni ile zaman farkları

Orta Kuşak'ta Yer Almasının Sonuçları

ılıman iklimler görülür ve tarım ürünü çeşitliliği fazladır

Dört mevsim belirgin olarak yaşanır

batı rüzgârları ve cephe yağışları etkilidir

Dönenceler Dışında Yer Almasının Sonuçları

Güneş ışınları hiçbir zaman dik açıyla gelmez ve gölge boyu asla sıfır olmaz.

Türkiye'nin Jeopolitiği

Jeopolitikte Değişmeyen Unsurlar

Ülkenin coğrafi konumu, stratejik kaynakları, jeolojik yapısı, su ve iklim koşulları gibi fizikî özelliklerdir.

Jeopolitikte Değişen Unsurlar

Politik, sosyokültürel, bilimsel, teknolojik, askeri ve ekonomik değerler gibi beşeri unsurlardır.

Jeopolitik Dezavantajlar

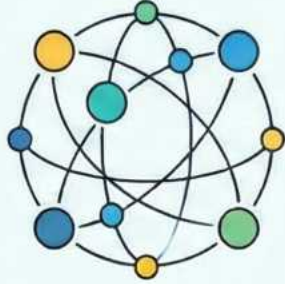
Stratejik boğazlar, çok sayıda kara komşusu ve çevresindeki sıcak çatışma bölgeleri risk oluşturmaktadır.

Mavi Vatan

Türkiye'nin karasuları, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge gibi tüm deniz yetki alanlarını ifade eden bir kavramdır.

Türkiye'nin Coğrafi Kimliği: Genel Tekrar

Türkiye'nin Jeopolitik Konumu

Türkiye'yi Doğrudan İlgilendiren Sorunlar

- Batı Trakya
- Ege Adaları
- Kıbrıs
- Suriye

Türkiye'yi Dolaylı İlgilendiren Sorunlar

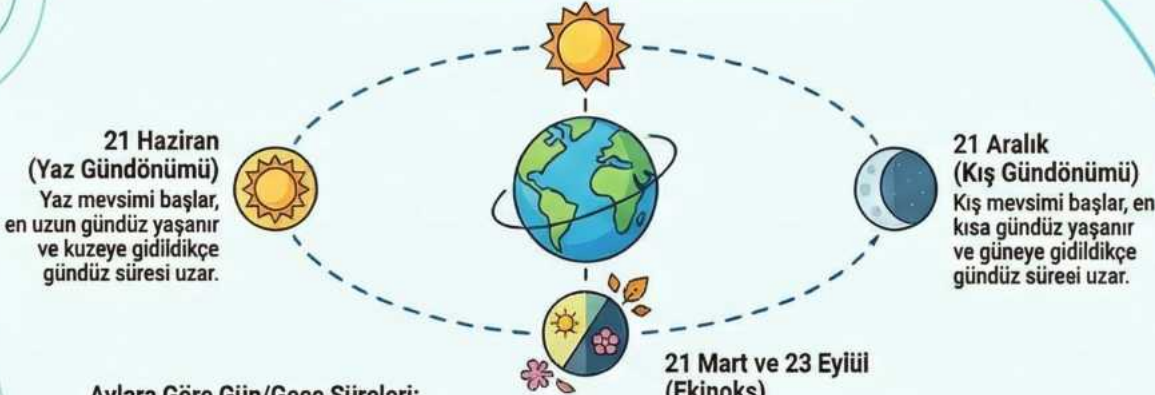
- Bosna Hersek
- Makedonya
- Filistin
- Kosova
- Karabağ

Mevsimler ve Dünya'nın Yıllık Hareketi

Gölge Boyu Değişimi

En kısa gölge 21 Haziran'da, en uzun gölge 21 Aralık'ta oluşur. Güneyden kuzeye gidildikçe gölge boyu her zaman uzar.

Aylara Göre Gün/Gece Süreleri:
Nisan-Ağustos arası gündüzler, Ekim-Şubat arası ise geceler daha uzundur.

Zaman, Hareket ve Konum

Yerel ve Ortak Saat

Yerel saat Güneş'in en tepe noktada olduğu ana göre belirlenir. Türkiye 2016'dan beri ortak saat olarak 45° Doğu boylamını (+5saat dilimi) kullanmaktadır.

Çizgisel ve Açısal Hız

Çizgisel hız, Dünya'nın birim zamanda aldığı yoldur. Açısal hız ise Türkiye'nin her yerinde aynıdır ve değişmez.

Kutup Yıldızı'nın Önemi

Kutup Yıldızı'nın Türkiye'den görülebilmesi, ülkemizin Kuzey Yarımküre'de yer aldığı bir kanıttır.

Meridyenler Arası Mesafe

Türkiye'de iki meridyen arasındaki mesafe güneye doğru gidildikçe artar (genişler).

Türkiye'nin Sınırları ve Komşuları

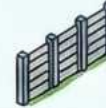
Deniz Komşuları

Karadeniz'e kıyısı olanlar: Ukrayna, Rusya, Gürcistan, Romanya, Bulgaristan
Hazar'a kıyısı olanlar: Azerbaycan, Rusya, Kazakistan, Türkmenistan, İran

En Uzun ve En Yeni Sınır: Suriye

Türkiye'nin en uzun kara sınır, aynı zamanda en yeni olan Suriye sınırındır.

En Kısa Sınır: Nahçıvan

Türkiye'nin en kısa kara sınır Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ile.

En Eski ve Doğal Sınır: İran

Su bölümü çizgisini takip eden İran sınırı, Türkiye'nin en eski ve tek doğal sınır olarak kabul edilir.

En Eski ve Doğal Sınır: İran

Su bölümü çizgisini takip eden İran sınırı, Türkiye'nin en eski ve tek doğal sınır olarak kabul edilir.

En İşlek Sınır Kapısı: Kapıkule

Bulgaristan'a açılan Kapıkule, Türkiye'nin en işlek gümrük kapısıdır.

Nehirlerle Çizilen Sınırlar

Yunanistan sınırı Meriç Nehri'ni, Ermenistan sınırı ise Arpaçay ve Aras nehirlerini takip eder.

'Türkiye'nin Yer Şekilleri: Coğrafya Genel Tekrar'

Fiziki Harita Okuma Rehberi

Arazi Yapısının Etkileri

Türkiye'nin Jeolojik Zaman Yolculuğu

I. Zaman (Paleozoyik)
Taş kömürü yatakları oluştu. Yıldız Dağları, Alanya, Anamur gibi yaşlı (masif) araziler meydana geldi.

II. Zaman (Mezozoik)
Tetis Denizi'nin tabanında yağın tortullanma (birikme) yaşandı. Bu öhühimler dana sonraki dağ oluşumlarının temelini oluşturdu.

III. Zaman (Tersiyer)
Alp-Himalaya kıvrım sistemi ile Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağları oluştu. Linyit, petrol, ber ve tuz yatakları meydana geldi. Büyük fay hatları (KAF, DAF) oluştu.

IV. Zaman (Kuvaterner)
Ege Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazları oluştu. Karadeniz, göl iken deniz özelliği kazandı. Delta avatları oluştu ve İstanbul adası Anadolu'dan ayrıldı.

Türkiye Arazisinin Ana Karakteristikleri

Levhaların Sınırlarında
Türkiye, kuzeyde Avrasya, güneyde ise Afrika ve Arop levhalarının sıkıştığı bir konumda yer alır.

Genç Oluşumlu Bir Ülke

Sık yaşanan depremler

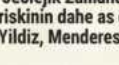

Kaplıcaların ve linyit yataklarının yaygın olması

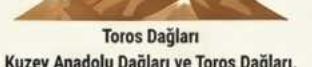
Akarsuların denge profilinden uzak olması arazinin genç olduğunu kanıtlar

Masif (Yaşlı) Araziler

I. Jeolojik Zamanda oluşums, sert ve deprem riskinin dahe as olduğu küttelerdir (Örnek: Yıldız, Menderes, Kirsehirli, Bitlis Masifleri)

Başlıca Kıvrım Dağları

Kuzey Anadolu Dağları ve Toros Dağları, Alp-Himalaya dağ oluşumu (orojenezi) sisteminin bir parçasıdır

Türkiye'nin Yer Şekilleri: Dağlar, Ovalar ve Platolar

Tektonik Hareketler ve Deprem Riski

Epirojenezin Kanıtları

Anadolu'nun toptan yükselmesi, Çukurova ve Karadeniz/Akdeniz çanaklarının çökmesi bu hareketin kanıtlarıdır.

Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF)

Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF)

Batı Anadolu Fay Hattı (BAF)

Türkiye'nin Dağları

Dağların Uzun Yönü: Doğu-Batı

Anadolu Yarımadası'nın kuzey ve güneyden levhalar arasında sıkışması nedeniyle dağlar genellikle doğu-batı yönlü uzanır.

Kıvrım Dağları: Kıyıya Paralel

Kırık Dağlar: Horst ve Graben

Volkanik Dağlar ve Etkileri

Türkiye'nin Platoları

Volkanik Platolar

Erzurum-Kars, Ardahan, Kula Adala, Hatay-Hassa, Ürgüp-Göreme

Karstik Platolar

Taşeli, Teke

Tabaka Düzlüğü Platoları

Obruk, Cihanbeyli, Haymana, Bozok, Uzunyayla, Gaziantep ve Şanlıurfa

Aşınım Platoları

Çalca-Kocaeli, Perşembe

Volkanik Dağlar ve Etkileri

Fertile volkanika sorunu yelin voranı aordünlandır.

Peribacaları

Peribacalarının oluşumu volkanizmaya doğrudan bağlantılıdır.

Türkiye'nin Ovaları

Delta Ovaları

Çukurova, Silifke, Bafra, Çarşamba, Asi, Balat, Selçuk, Menemen, Dikili, Meriç, Sakarya-Karasu, Karamenderes

Karstik (Polye) Ovalar

Acıpayam, Tefenni, Korkuteli, Elmalı, Muğla, Kestel, Tavas

Deprem Riskinin Az Olduğu Alanlar

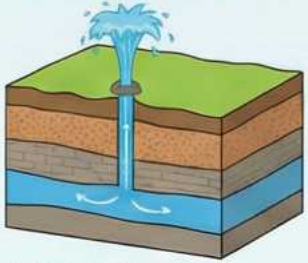
Konya-Karaman, Taşeli Platosu, Mersin-Anamur, Mardin ve Şanlıurfa'nın güneyi, Karadeniz kıyıları ve Yıldız Dağları çevresi

Başlıca Delta ve Karstik Ovalar

Ova Türü	Bölge	Örnekler
Delta Ovaları	Akdeniz, Ege, Karadeniz	Çukurova, Silifke, Bafra, Çarşamba, Asi, Balat, Selçuk, Menemen, Dikili, Meriç, Sakarya-Karasu, Karamenderes
Karstik (Polye) Ovalar	Akdeniz, Ege	Acıpayam, Tefenni, Korkuteli, Elmalı, Muğla, Kestel, Tavas

Türkiye'nin Coğrafi Şekilleri ve Süreçleri

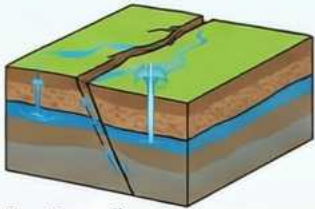
Su Kaynakları ve Deniz Akıntıları

Artezyen Kaynağı
İki geçirimsiz tabaka arasındaki basınçlı yer altı suyunun, sondal ile fışkırarak yüzüne çıkmasıyla oluşur.

Karstik Kaynak (Voklüz)
Kalker gibi oryentasyon tabakaları arasındaki yer altı suyunun yüzeye çıktığı kaynaklardır.

Fay Kaynağı
Yer altı suyunun, yer kabuğundaki kırık hatlarını (fapları) takip ederek yüzüne ulaşmasıyla oluşur.

Türkiye'nin Kıyı Şekilleri

Kıta Sahaneliği

Kıta kütlesinin deniz altında devam eden az eğimli bölümüdür.

Falez (Yalıyar)

Dağların kıyıya paralel ve dik uzandığı yerlerde değa aşındırmasıyla oluşan dik kıyı uçurumlarıdır.

Karstik, Buzul ve Rüzgar Şekilleri

Karstik Kayaçlar

Kolay çözünebilen kayaçlardır: Kaiker (Kireçtaşı), jips (Alçıtaşı), kaya tuzu, dolomit, tebeşir.

Jipsli Araziler

Türkiye'de özellikle Ankara, Sivas ve Çankırı çevresinde yaygındır.

Türkiye'de Buzulların Etkileri

Yüksek dağlarda etkilidir: Kaçkar, Bolkar, Aladağlar, Cilo (Buzular), Ağrı, Erciyes, Uludağ vb.

Buzul Etkisi Neden Sınırlı?

Türkiye'nin muhtak konumu (orta kuşakta yar alması) nedeniyle tarzullar deniz seviyesine inememiştir. Bu yüzden fiyord ve skyar tipli kıyılar bulunmaz.

Kalıcı Kar Sınırı ve Bakı Etkisi

Güneş dönüç güney yamaçlarda kalıcı kar sınırı daha yüksektir, kuzey yamaçlarda daha alçaktır.

Moren

Buzulların aşındırıp taşıdığı ve eridiği yerde biriktirdiği topraklardır.

Rüzgarların Etkili Olduğu Yerlerin Özellikleri

Yağış az, bitki örtüsü yavır, günlük sıcaklık farkı fazla, toprak gevşek ve fiziksel çözüme yaygındır.

Erozyon

Erozyon Nedir?

Toprağın dış kuvvetler (su, rüzgar vb.) tarafından aşındırılıp süpürülmesi olayıdır.

Erozyonun Kanıtları

Akarsuların çamurlu akması ve denize döküldükleri yerde geniş delta ovaları oluşturmaları Türkiye'de erozyonun şiddetli olduğunu gösterir.

Üst Akıntı:
Karadeniz'den Akdeniz'e Boğazlarda yüzeyden akan bu akıntının temel nedeni iki deniz arasındaki seviye farkıdır.

Karadeniz

Kıyı Tipleri

Türkiye'de dağların uzama yönüne ve jeolojik yapıya göre farklı kıyı tipleri görülür.

Enine Kıyılar
Dağların kıyıya dır. Örnek: Ege kıyıları.

Boyuna Kıyılar
Örnek: Karadeniz ve Akdeniz kıyıları.

Ria Tipi Kıyılar
Örnek: İstanbul-Çanakkale Boğazları, Haliç.

Akdeniz

Alt Akıntı:
Akdeniz'den Karadeniz'e Üst akıntının tersi yönde, dipten akan bu akıntının nedenleri yoğunluk, tuzluluk ve sıcaklık farkıdır.

Limanlı Kıyı Tipi
Örnek: Antalya Kaş-Finike

Kalanklı Kıyılar
Örnek: Mersin-Silifke

Limanlı Kıyı Tipi
Geniş koyların önünün kıyı oklarıyla kapanmasıyla oluşur.

TÜRKİYE COĞRAFYASI: DOĞAL AFETLER VE AKARSULAR

Doğal Afetler ve Etkileri

Heyelan Nedir?

Kavaların ve toprağın, eğim doğrultusunda kürlü halede yar değiştiirnesi olaydır.

En Sık Görülen Afet: Heyelan

Türkiye'de en fazla sayıda meydana gelen doğal afet türü heyelandır.

En Yıkıcı Afet: Deprem

En fazla can ve mal (ekonomik) kaşıma yol açan ve en çok afetlerde meydana getiren doğal afet depremdir.

Erozyonun Nedenleri

Beşerî Nedenleri

Bitki örtüsünün tahribi, meralarda aşım otlatma, terfaların eğim yününde sürülmesi, nadas ve anız yakılması.

Doğal Nedenleri

Arazinin eğimli olması ve yağış rejiminin düzensizliği.

Heyelanın Merkezi: Doğu Karadeniz

Heyelanlar en fazla Doğu Karadeniz'de ve %65 oranında ilkhahar mevsiminde (kar erimeleri ve yağışlar nedeniyle) görülür.

Heyelana Karşı Önlemler

Bişkli alanlardaki suyun kanallarla boşaltılması, istinat duvarları örülmesi ve eğimsiz yerlere yerleşime kapatılması.

Çığ Nedir?

Yüksek ve eğimli yerlerdeki kar örtüsünün yamaç boyunca kütle halinde hareket etmesidir.

Türkiye'nin Akarsu Ağı

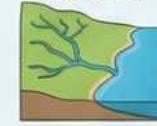
Akarsu Terimleri

Akarsuyun doğduğu yere KAYNAK, denize veya göle ulaştığı yere AĞIZ denir.

Havza Tipleri

AÇIK HAVZA

Suların denize ulaştıranlar AÇIK havza, ulaştırmazsanlar ise KAPALI havza olarak adlandırılır. (Örnek: Hazar Denizi'ne dökülen Kura ve Aras kapalı havzadır.)

KAPALI HAVZA

Akarsu Rejimleri

Akımı yıl içinde eş değışimlr DÜZENLİ, haliirgin değışini gösterenler DÜZENSİZ, farklı Alanlardan geçenler ise KARMA rejimli olarak sınıflandırılır.

En Uzun Nehirler

Türkiye sınırları içinde ve dışında en uzun nehir FİRAT, sadece sınırlar içindeki en uzun nehir ise RIZILIRMAX'tır.

Akarsuların Genel Özellikleri ve Sebepleri

Özellik	Sebebi
Yatak eğimleri fazladır.	Arazinin genç yapıtlı olması.
Genellikle doğu-batı yönlü akarlar.	Yer şekillerinin uzanış doğrultusu.
Boyları kısadır.	Anadolu'nun bir yarımada olması ve yor şekilleri.
Hlaşım ve taşımacılık yapılamaz.	Yüksek ağıım ve düzensiz rejim.
Göçimleri genellikle düzensizdir.	Türkiye'nin iklim özellikleri.
Hidroelektrik potansiyeli züksektir.	Yükselti ve eğimin fazla olması.
Enerji üretiminde kullanılır.	Ülkenin ihtiyaçları.

Önemli Havzalar ve Nehirler

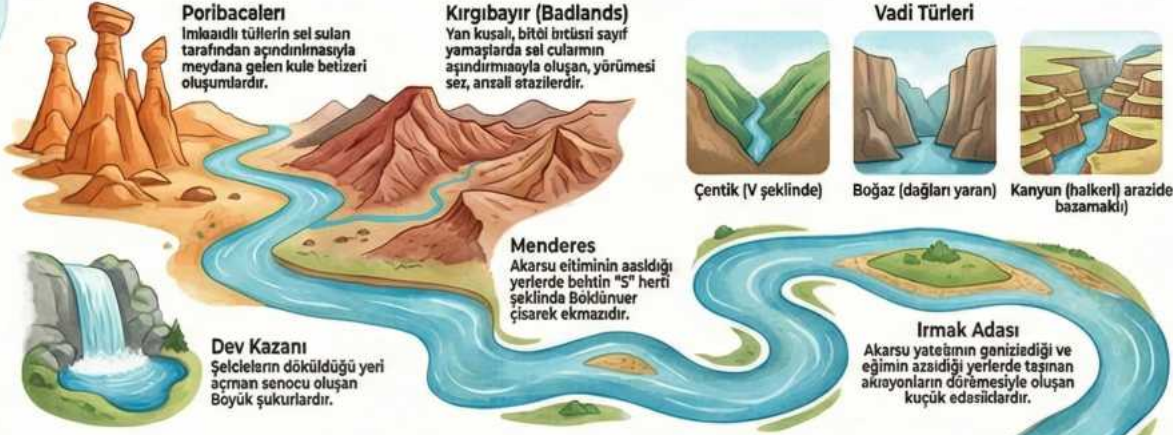
Kaynağı Ülke Dışında Olanlar

Sınır Aşan ve Oluşturan Nehirler

- Meriç (Yunanistan)
- Aras (Ermenistan, Azerbaycan, İran)
- Dicle (Suriye)

Türkiye Coğrafyası Hızlı Tekrar: Akarsular ve Göller

AKARSU AŞINDIRMA VE BİRİKTİRME ŞEKİLLERİ

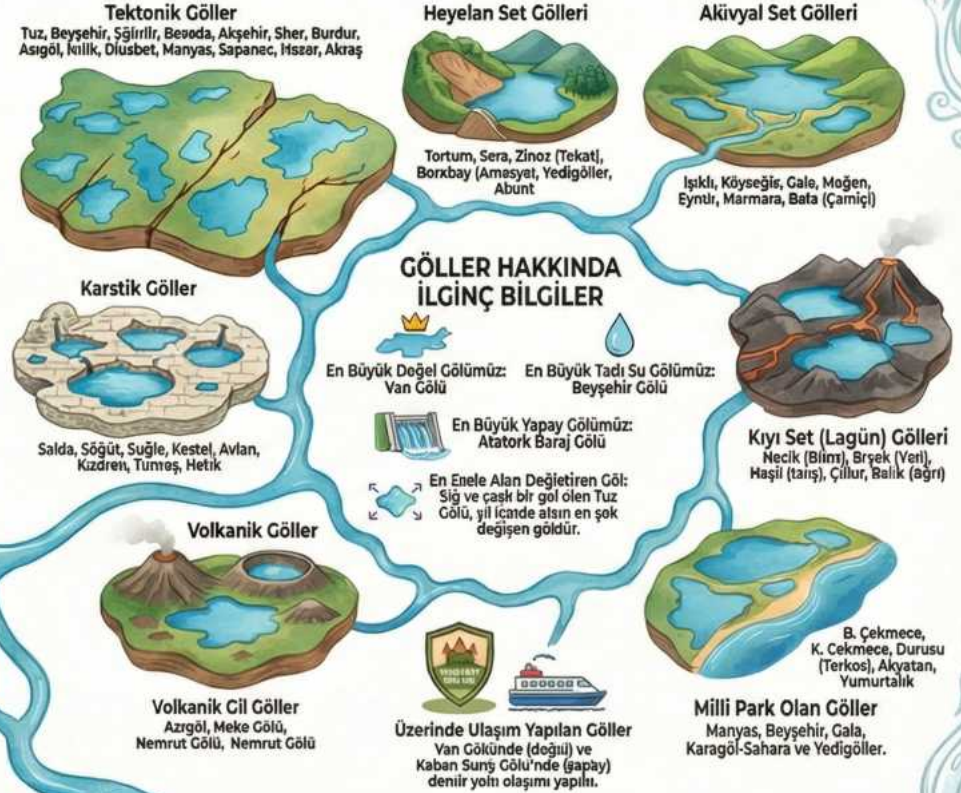
TÜRKİYE AKARSULARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

BAŞLICA NEHİRLER VE BARAJLARI

OLUŞUMLARINA GÖRE TÜRKİYE GÖLLERİ

Türkiye İklim Haritası: Bilmeniz Gereken Her Şey

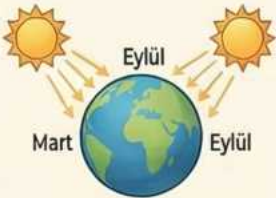
BÖLÜM 1: KONUM VE SICAKLIK

Orta Kuşak Konumu ve Batı Rüzgarları: 30°-60° enlemleri, sürekli Batı Rüzgarları ve nemli hava.

Yer Şekillerinin Etkisi: Dağlık kışlarda kısa mesafede sıcaklık değişimi çok fazla.

Isı Birikimi Fenomeni
21 Mart/23 Eylül aynı açı, ama Eylül daha sıcak. En sıcak saat 13:00-14:00.

Yaz
En Sıcak: Güneydoğu Anadolu
En Serin: Kuzeydoğu Anadolu

Kış
En Soğuk: Erzurum-Kars
En Sıcak: Akdeniz Kıyıları

İndirgenmiş Sıcaklık Haritaları: Yükseltinin sıcaklık üzerindeki etkisi ortadan kaldırılır.

Kara ve Denizlerin Farklı Isınması: Güneş en dik Haziran, ama en sıcak ay karada Temmuz, denizde Ağustos.

BÖLÜM 2: BASINÇ MERKEZLERİ VE RÜZGARLAR

İzlanda (Alçak)
Dinamik, Yıl Boyu

Azor (Yüksek)
Dinamik, Yıl Boyu

Türkiye'yi Etkileyen Basınç Merkezleri: Yıl boyunca ve mevsime göre etkili dinamik/merkezler iklimi şekillendirir.

Güneyden Esen Rüzgarlar (Sıcaklık Artar):
Samyeli, Kible, Lodos

Meltem Rüzgarları (İmbat):
Günlük sıcaklık farkı, denizden karaya hafif esizler. (İmbat)

Sibirya (Yüksek)
Termik, Mevsimlik

Basra (Alçak)
Termik, Mevsimlik

Kuzeyden Esen Rüzgarlar (Sıcaklık Azalır):
Karayel, Yıldız, Poyraz

Föhn Rüzgarları ve Tarıma Etkisi: Dağ yamacını aşan sıcak/kuru rüzgar. Rüzgar tarıma elverişlidir. Rüzgar pamuk.

BÖLÜM 3: YAĞIŞ VE NEM

Cephe (Akdeniz)

Yükselme/Konveksiyonel (İç Bölgeler)

Yamaç/Drografik (Karadeniz)

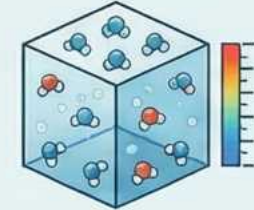
Türkiye'de Gürülen Yağış Türleri

En Çok Yağış Alan Yerler: Doğu ve Batı Karadeniz, Menteşe Yöresi, Toroslar, Nur Dağları. Rize (2.300 mm)

En Az Yağış Alan Yerler: Tuz Gölü, Konya, Karaman, Malatya, Iğdır Ovaları. Iğdır en az.

Mutlak Nem: 1 m² havadaki su buharı (gram).

Maksimum Nem: Havanın taşıyabileceği en fazla nem, sıcaklık arttıkça artar.

Türkiye'nin İklim ve Bitki Örtüsü Rehberi

TÜRKİYE'NİN İKLİM TİPLERİ

KARADENİZ İKLİMİ

Yağış rejimi düzenlidir. En fazla yağış sonbaharda düşer. Kışlar ılık, yazlar serindir. Doğal bitki örtüsü orman, hakim yağış şekli yamaç yağışlarıdır.

AKDENİZ İKLİMİ

Yaslar sısak/kurak, kışlar ılık/yağışlı. Çoğu yağış kışın, cophesel köknar. Kızılcım ve maki örtüsür.

KARASAL İKLİM

Türkiye'de en geniş alanda etkilidir. En fazla yağış ilkbaharda düşer ve konveksiyonel (yükselim) tiptedir. Bitki örtüsü bozkırdır.

SERT KARASAL İKLİM

En fazla yağış yasin, yükselim kkenil. Çayır örtüsü.

GEÇİŞ İKLİMİ

İstanbul, İzmit gibi iller, tarkin ildimler arası geçiş özelliği gösterir.

BİTKİ ZENGİNLİĞİ VE KAVRAMLAR

ENDEMİK BİTKİ
Sadece belirli bir bölge veya ülkeye özgü olan, yerel ve nadir bulunan bitki türleridir.

RELİKT (KALINTI) BİTKİ
Geçmiş jeolojik dönemlerin ikliminden belme, günümüze oyam sağlanan bitkiler.

KLİMAKS BİTKİ
Bir iklim bölgesine en iyi pyum sağlanış, basın ve karartı tür.

TÜRKİYE'NİN ENDEMİK ZENGİNLİĞİNİN NEDENLERİ
İklim, toprak ve yer şekillerindeki çeşitlilik, coğrafi konum, jeolojik geçmiş ve yükselti farkları gibi birçok faktör bu zenginliği yaratmıştır.

YAYGIN AĞAÇ TÜRLERİ VE ORMANLAR

EN YAYGIN ORMAN AĞAÇLARI:
Meşe, Kızılcım, Karaçam, Rayın, Ardiç, Sançam

MEŞE
İklim seçitliliği az, Türkiye'nin her bölgesinde en yaygın orman ağacı.

KIZILÇAM
İçigi seven, ınsılı büyüyen, kış soğuklarına dayamesız çom.

SARIÇAM
Genellikle Kuzey Anadolu'nun yakkek dağlık kezimlerinde yayılıç gösterir.

LADİN
Doğu Karadeniz dağlarının (İzrde-Artvin aresil denize bakan yamaçlarında bulunur.

GENİŞ YAPRAKLI ORMAN AĞAÇLARI
Fleçe, kaym, gürgen, rılamur, kostana, akşzağaç, kısılağaç, çmar.

İĞNE YAPRAKLI ORMAN AĞAÇLARI
Kızılcım, karaçam, sançam, ardiç, gönar, sedir, ledin.

BİTKİ TOPLULUKLARI (FORMASYONLAR)

MAKİ OLUŞUMU VE TÜRLERİ
Akdeniz iklimindeki kızılcım ormanlarının tahribiyle oluşan bodur ağaç/şekl topluluğu.

Yakani zeytin, defne, zakkum, koçitoyunzu, zandal, kozayamış, menengiş.

GARİG (FRİGANA) OLUŞUMU
Makilerin tahribiyle oluşan, kısa boylu/seyrekleli bitki topluluğu.

PEĞDOMAKİ (YALANCI MAKİ)
Makilerin tahribiyle oluşan, kısılcık, yakani erik.

STEP (BOZKIR) VE TÜRLERİ
Karasal iklim bölgelerinde, ilkbahar yağışlarıyla yeşerip yoz kuraklığıyla sararan ot topluluğu.

Geven, yavşan otu, kekik, gelincik, çaban yoztuğu, sigırkuyruğu, ada çayı.

Coğrafya Hızlı Tekrar: Toprak ve Bitki Örtüsü Rehberi

TEMEL KAVRAMLAR: BİTKİ ÖRTÜSÜ VE AYRIŞMA

Antropojen Bozkır

Kurak bölgelerde orman örtüsünün insanlar tarafından tahrip edilmesiyle ortaya çıkan bozkırlardır.

Çayır

Yazların serin ve yağışlı geçtiği yerlerde mevsim boyunca yeşil kalan uzun boylu ot topluluğudur.

Fiziksel (Mekanik) Çözünme

Günlük sıcaklık farkının fazla olduğu yerlerde kayaların kimyasal yapısı değişmeden küçük parçalara ayrılmasıdır.

Kimyasal Ayrışma
Kayaların su ve sıcaklık etkisiyle aşınması, çözünmesi ve kimyasal yapısının değişmesidir.

TOPRAĞIN KATMANLARI (HORIZONLAR)

A Horizonu (Yıkama Katmanı)
Bitki kökleri ve canlıların yoğun olduğu, humus bakımından zengin, koyu renkli, ikenim için an önemli katmandır.

B Horizonu (Birikme Katmanı)
A horizonundan yıkılan kıl, kireş, tuz ve demir tuzları katmandır.

C Horizonu (Ana Kaya)
Ana kayanın çok az aşınması, hı kayalar parçalarının bulunduğu ve toprağın bence tem oluşmadığı katmandır.

TOPRAK TÜRLERİ

Terra Rossa

Akdeniz iklim bölgesinde, kızılçam ve meki kırı örtüsü altında, tıkalı (hırec) fastı üzerinde oluşan kırmızı redkili topraklardır.

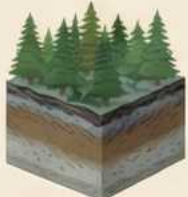
Podzollaşmış Topraklar

Suğuk ve uenui iklimlerde, iğne yapraklı ormanların altında oluşan bılı tıngi topraklardır.

Çernezyom Toprakları

"Kara topraklar" olarak de bilinir. Nomus ve besin maddeleri yahından çok zengin, yavaş verimli topraklardır.

Podzollaşmış Topraklar

Soğuk ve nemli iklimlerde, iğne yapraklı ormanların altında oluşan kıl rengi topraklardır.

Kahverengi Orman Toprakları

Kunan kızığın nemli iklim bölgelerinde görülen, organik madde ve humus bakımından zengin topraklardır.

Kahverengi Bozkır Toprakları

Türkiye de karasal ve kurak-kılın bölgelerinde oluşan topraklardır.

Litosoller

Erozyonun cıddetli olduğu eğimli arazilerde oluşan "taşlı topraklar" dır.

Litosoller

Eğimli zamaçlardan aşınan kum ve çalı karışımının molveninin dağılımı ile oluşur.

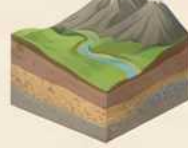
Moren Toprakları

Buzulların taşıdığı birikirdiği malzemelerden oluşan topraklardır.

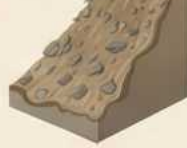
Alüvyal (Lığ) Topraklar

Akaraların taşıdığı çakıl, kum ve kıl gibi malzemelerin birikmesiyle oluşu veminl topraklardır.

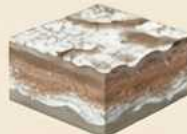
Kolüvyal Topraklar

Eğimli yamaçlardan aşınan kum ve şokol karpım malzemeleri değidim eteklerinde birikmesiyle oluşur.

Litosoller

Eresyonun cıddetli olduğu eğimli arazilerde oluşu "taşlı topraklar" dır.

Halomorfik Topraklar

Oreim soyrı olduğu kurak ve yarı kurak bölgelerdeki "tozlu topraklar" dır.

Hidromorfik Topraklar

Taban suyu seviyesinin yüksek olduğu bataklık gibi alınlardaki "yalı topraklar" dır.

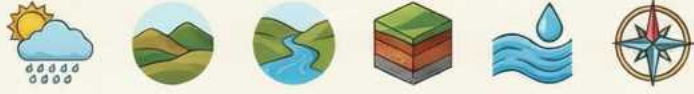
Vertisoller

Kıllı arazılar üzerinde bulunan, kurak dönemde çatlayan, yağalı dönemde şişen ve "eden topraklar" olarak bilinen topraklardır.

Türkiye'nin Tarım Haritası: Faktörler, Yöntemler ve Ürünler

Tarımı Etkileyen Doğal Faktörler

İklim, yer şekilleri, toprak yapısı, su kaynakları ve coğrafi konum, tarımsal üretimi doğrudan etkiler.

Tarım Alanları Neden Az?

Türkiye'de tarım alanlarının sınırlı olmasının temel sebebi, yer şekillerinin engebeli bir yapıda olmasıdır.

Tarımı Şekillendiren Faktörler

Tarım Arazilerinin Lideri: Tahıllar
Türkiye'deki tarım alanlarının %72,6'lık böyle bir bölümü tahıl üretimine ayrılmıyor.

Tarımı Etkileyen Beşeri Faktörler

Sulama, gübreleme, toprak analizi, makineleşme, tutum ve istislah, ziraat maddeleri ve destekleme olmaları verimliliği belirler.

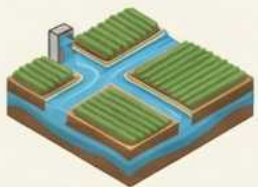
Toprak ve Ürün İlişkisi

Tarım Yöntemleri ve Kavramlar

Modern Tarımın Etkileri

Sulamanın Olumlu Etkileri

- Nadas alanlarını azaltır
- Ürün çeşitliliğini ve verimini artırır
- İklimle bağınımlığı düşürür
- Sanayi bükükleri ekimini yaygınlaştırır. (Orm G&P, KOP)

Makineleşmenin Önündeki Engeller

Makineleşmenin Sonuçları

Stratejik Tarım Ürünleri

Üretimi Devlet Kontrolünde Olan Ürünler

Ürün	Kontrol Nedeni
Benevık, Haşhaş	Uyuşturucu madde üretimi riski
Tütün, Çay	Kalitenin korunması ve açın üretimi ngollome (Rota)
Pirinç	Sıtma hastalığı riski (Sağlık)
Şeker Pancarı	Üretim kotası sorunu

Mısır: Çek Töohi Kullanın
Su isteği fazla olan mısır, besin, hayvan yemi, kâğıt, yağ, tatlandırıcı ve biyoyakıt üretiminde kullanılır. Büyüme döneminde bol su ve sıcaklık ister, hasada kadar su içinde yetişir ve genellikle akarsu havzalarında ekilir.

Pirinç (Çeltik): Suya Bağunlı Tarım
Büyüme döneminde bol su ve sıcaklık ister, hasada kadar su içinde yetişir ve genellikle akarsu havzalarında ekilir.

Çavdar ve Yola: Soğuğa Daşanlık
Öğük neaktiküre dayımdılın sa İnğıt, ergimin yetişemediğı yoderde ekmek, yu biskavi yapılm için yetiştirilir.

Pirinç (Çeltik): Suya Bağımlı Tarım
Büyüme döneminde bol su ve sıcaklık ister, hasada kadar su içinde yetişir ve genellikle akarsu havzalarında ekilir.

Nohut: Kuraklığın Sampiyonu
Yaz kışağına dayatıkk tıhp
Türkiyâ iz en gâk yetiçken
bahışğıki ve yoaıklık tı iç
bitigelerde tamını yapılr.

Mercimek: En Az Nom İhtiyacı
Tarım ürünları içinde an az sn İetaycı
bitiklınıdır. Konuyu merpinde
Bİneyoğlğıide, yazd mereminek iç
Anadolu de yağundur.

Fazolye: Solama ile Har Yerde
Tüvaelhığı Totin olmayan ve
solama İoduzı olan bitı
ötiğide tarme keyleyikla
yapiİstalen bir ürünüur.

şamıklı Alternatif
İa tığıtayı İla
İmek, yem ve

Fazolye: Solama ile Har Yerde
Tükaehliği Totit olmayan ve
solama İodnzu olan büt
ötüode tarme keleyikla
yapıstalen bir ürunuur.

MEYVELER

Üzümler: En Vaygün Mayve
Fintö kullunım olanları ve ülim/loprak
seçkiğinin az olması nedeniyle Tbtkiye'de
yetiştirme alanı en geniş olan meyvedir.

Elma: Üzümden Sonra İkinci
Süğe dayanlık veşarıyla nin ve serin
kömlerde yalıışabilir. Üzümden sonra
en galoç yetiştirme olarsan keloştir.

Findük: Karadeniz'in Altını
En oğün ilinir; karadinc bıtınında
bulur. Çaree, yağ, a köla ve postacılıkta
yaşpın olınışa kullanılır.

İcer: Kış İbklığı,
Yaz Kuraklığı İster
Taca ve kum İdıktape
gnıması ve cemesi
de yapılır.

Elma: Üzümden Sonra İkinci
Beğüde yemundur yeemyle alt
veşarıyla ilinir. Üzümden sonra
Ozundeyi yabı en genie yetiştirme
akıması ordırır.

Turunçgiller:
Rıcız İklim Mayveleri
Purtakal, erendük, ilimen
gile mayve deşarılır.
Yasılınım deşarılır.
bolgeelerde yetiştirir.

Muz: Tropikal Kökenli Ürün
Tropikal iklim bitkisi olup, kış
sıcaklığının 10°C üzerinde olmasını
gerekirir. Ticari üretti
1930'larda başlamıştır.

Muz: Tropikal Kökenli Ürün
Tropikal iklim bitkisi olup, kış sıcaklığının 10°C üzerinde olmasının gerektirir. Ticari üretimi 1930'larda başlamıştır.

Tütün: Özel Toprak ve İklimin Vazgeçilmesidir.
Tütünün yüksek kaliteli, organik ve sulama gereklidir. Bununla birlikte, Bursa'nın iklimi ve toprakları tütünün yetişmesi için idealdir. Bursa, Türkiye'nin tütün üretiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Çay: Özel Toprak ve İklimin Vazgeçilmesidir.
Yemince, selin, köşne ve kivi topraklarda yetişir. İyi suyu konitrik amaayla üretimi devlet kontrolündedir.

Şeker Pancarı: Şeker ve Yem Kaynağı
Soyunma şeker ve malaa kalıtuğundur. ve hayvan yemi olarak kullanıaa kusge alde edilir.

Haşhağ: Tıltı ve Endüstriyel Değer
hyaatlılarından düz sanay skide kullanan atybn, talimlamadan tae yay cide ekılır.

AYÇİÇEĞİ: Yağ Üretiminin Lideri
Başın değeri en cılıcak büyü ekünleritürlü qurnı sapler ile Yarmeyekaki Ölm sekiyitibkaktatimin vettaal 7930'ları korolılar.

Zeytin: Advenia İkliminin Süngesi
Sağduye doyertılır, bam coftelik hoit, yağlık tomoe: ien y'nek, bir centest ut so orier tarme eğilimindadır.

Gül: Kozmetik Sanayisinin Gözdesi
Özellikle toamntie sekiörında kullandır vccilanite an çok luparta ve Burda' da yögüdiömeştir.

Tütün: Kelte için şımrılı Ekün
İklim aşençığı aselit oncak karlılır üretim hıya ser k zırların 70°C. untaktıdan planları ve smilyneutır.

Tütün: Kellte İçin Şımrılı Ekün
İklim şeençliğı şşelt onesk şarlılır urretım
İşs şer k şlanlın 70°C. untaklın
planları ve şınılıneutır.

Torfanda Nedek?
Yeticime mevzindun hemen
başında piyasaya şıkım ilk
tazk yalıca ve rıvesselor için
kalınından bir türündür.

TÜRKİYE'DE TARIM, HAYVANCILIK VE BALIKÇILIK REHBERİ

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

NERA HAYVANCILIĞI

Bitki örtüsüne bağlı olarak yapılan, geleneksel geçim tipi hayvancılık tekniğidir.

BESİ HAYVANCILIĞI

İyi cins hayvanların modern tesislerde veya ahırlarda yapay yem ile beslenmesine dayalı modern bir tekniktir.

HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME YOLLARI

Yerli ırkların ıslahı

Çayır ve meraların iyileştirilmesi

Besi hayvancılığının yaygınlaştırılması

Erken kesimin önlenmesi

Yem üretimi

Yem üretimi

Hayvan hastalıklarıyla mücadele

Kredi olanakları ve pazarlama imkanlarının artırılması

SIĞIR YETİŞTİRİCİLİĞİ

Yazların serin ve yağışlı geçtiği, çayırların yaygın olduğu Kuzeydoğu Anadolu'da yoğunur.

MANDA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Sulak alanları sevdiği için en yoğun olarak Samsun ve çevresinde yetiştirilir.

KOYUN YETİŞTİRİCİLİĞİ

Bozkır (step) bitki örtüsüne uyum sağladığı için iç bölgelerde geniş alanlarda yetiştirilir.

KIL KEÇİSİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dağlık ve engebeli arazilere uyumlu olduğu için Toros Dağları'nda yaygındır; maki ve fundalıklarla beslenir.

DiĞER HAYVANCILIK FAALİYETLERİ

Kümes hayvancılığı (tavuk, hindi)

İpek böcekçiliği (dud yaprağı)

Gezginci arıcılık (farklı çiçeklenme dönemleri)

TÜRKİYE'DE BALIKÇILIK

KARADENİZ'DE YAŞAM SINIRI

200 metreden sonraki derinliklerde bulunan zehirli gazlar (kükürtlü hidrojen) nedeniyle canlı yaşamı önemli ölçüde azalır.

%75

DENİZ ÜRÜNLERİNİN %75'İ KARADENİZ'DEN

Türkiye'de denizlerden elde edilen toplam su ürünlerinin dörtte üçü Karadeniz Bölgesi'ne aittir. En çok avlanan balık türü hamsidir.

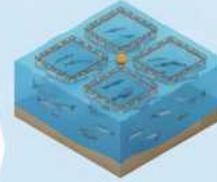
%90

SU ÜRÜNLERİNİN %90'I DENİZLERDEN

Türkiye'de avlanan toplam su ürünlerinin büyük çoğunluğu denizlerden elde edilmektedir.

BALIKÇILIĞI OLUMSUZ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Açık deniz balıkçılığının gelişmemesi
- Su kirliliği
- Zararlı avlanma yöntemleri
- Teknolojik ve depolama yetersizlikleri

KÜLTÜR BALIKÇILIĞI

Özel havuzlarda, bilimsel yöntemlerle ve ticari amaçla balık üretme işlemidir.

EN VERİMLİ KAYNAKLAR

En fazla balık miktarı deniz olarak Karadeniz'de

göl olarak ise Van Gölü'nde

TARIM ÜRÜNLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

YOĞUN EMEK İSTEYEN ÜRÜNLER

Pirinç, pamuk, çay, fındık, seracılık ürünleri, organik tarım ürünleri

DEVLET TARAFINDAN DESTEKLEME ALIMI YAPILAN ÜRÜNLER

Buğday, şekerpancarı, çay, haşhaş, kenevir, fındık, pamuk, kayısı, üzüm, incir, yem bitkileri

ÖZEL KONUM SEBEBİYLE YETİŞEN ÜRÜNLER

Muz, Çay, Kivi, Avokado
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>
Sadece belirli iklim koşullarında yetişebilen ürünler

YETİŞME ALANI DAR OLAN ÜRÜNLER

Muz, Çay, Zeytin, Fındık, Turuncgiller, Kivi, Avokado

KIŞ ILIKLIĞI İSTEYEN ÜRÜNLER

Muz, Çay, Zeytin, Fındık, Turuncgiller, incir, Kivi, Avokado
Kış aylarında don olayının görülmediği ılıman iklimleri tercih ederler

Türkiye'nin Maden ve Enerji Kaynakları Rehberi

TÜRKİYE'DE MADENCİLİĞİN TEMELLERİ VE TİCARETİ

Sistemli Araştırma: MTA (1935)
Türkiye'deki madencilik faaliyetleri, 1935 yılında kurulan Maden Tetkik ve Arama (MTA) tarafından sistematik olarak araştırılmaktadır.

Finansal Destek: ETİBANK (1935)
Saettürön finansmen iştiracını karşılamak amacıyla 1935 yılında ETİBANK kurulmuştur.

Maden Zengini İli: Elâzığ
Yer altı kaynakları bakımından Türkiye'nin en zengin ili Elâzığ'dır.

Zenginliğin Kaynağı: Jeolojik Yapı
Bir belgenin yer altı kaynakları bakımından zengin olması, o yerin jeolojik yapısı ile doğrudan ilgilidir.

MADEN TİCARETİ VE SINIFLANDIRMA

İHRAC EDİLEN MADENLER
Mermer, Bakır, Bor Mineralleri, Krom, Feldspat, Tuz

İTHAL EDİLEN MADENLER
Doğal Gaz, Petrol, Taş Kömürü, Fosfat

METALİK MADENLER
Altın, Bakır, Boksit, Cıva, Çinko, Demir, Krom, Kurşun, Manganez, Volfram

METAL OLMAYAN MADENLER
Bor, Kükürt, Asbest, Mermer, Fosfat, Lüle Taşı, Oltu Taşı, Trona, Tuz, Barit, Kömür

BİR MADENİN İŞLETMEYE AÇILMA ŞARTLARI

TÜRKİYE'NİN BAŞLICA MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

DEMİR
Yataklar: Dioriği (Sima), Hekimhan ve Hasancelebi (Maletya), Demir-Çelik Fabrikaları: İskenderun, Kırıkkale, Ereğli, Karabük.

BAKIR
Yataklar: Murgul (Artvin), Küre (Kastamonu), Çayeli (Rize), Maden (Elâzığ), İşletmeler: Samsun, Elâzığ, Artvin. (Not: Samsun işletmesi karlılıktan uzak değildir.)

BOKSİT
Yataklar: Milat (Muğla), Seydişehir (Konya), Akseki (Antalya).

TAŞ KÖMÜRÜ
Yataklar: Zonguldak, Kazlı, Killimli, Amasra, Ereğli, Kullanım: Çatalağı Termik Santrali'nde elektrik üretiminde kullanılır.

LİNYİT
Başlıca Yataklar: Afyon-Elbistan (K. Heraz), Sonuç (Manisa), Tunçbilek-Seyitbiter (Kütahya), Yatağan (Muğla), Çayırhan (Ankara).

BOR
Yataklar: Boksir (Susurluk, Bigadiç), Bursa (Kestelek), Kütahya (Eimel), Eskişehir (Arka).

BOKSİT (Alüminyum)
Yataklar: Mİsa (Muğla), Seydişehir (Konya), Akseki (Antalya).

ALTIN
Yataklar: Bergama, Efemçukuru (İzmir), İliç (Ersincin), İnçadağ (Uşak), Kaz Dağları ve Artvin (Cereteppe).

MERMER
Yataklar: Afyon, Balıkesir, Bursa, Bilecik, Kütahya, Manisa, Muğla, Samsun, Elâzığ.

KROM
İşletmeler: Elâzığ ve Antalya'daki Forro-Krom tesislerinde işlenir.

ALTIN
Yataklar: Bergama, Efemçukuru (İzmir), İliç (Ersincin), İnçadağ (Uşak), Kaz Dağları ve Artvin (Zeratspol).

DİĞER ÖNEMLİ KAYNAKLAR

 Fosfat: Mardin (Mazıdağı)	 Volfram: Bursa (Hınıdağ)	 Lüle Taşı: Eskişehir
 Cıva: Konya (Sarıyönü), İzmir (Karaburun Ödemiş)	 Tuz: Tuz Gölü, Çankırı, Iğdır, İzmir (Çamelti)	 Oltu Taşı: Erzurum

Türkiye'nin Enerji Haritası: Kaynaklar, Boru Hatları ve Üretim

GENEL ENERJİ PROFİLİ

Elektrik Tüketim Lideri: Sanayi

Türkiye'de en fazla elektrik tüketimi sanayi sektöründe gerçekleşmektedir.

2023 Elektrik Üretiminde Zirve: Kömür

Yerli ve Yenilenebilir Enerjinin Gücü: Hidrolik

Hem yenilenebilir hem de yerli enerji kaynakları içinde elektrik üretiminde ilk sırayı hidrolik enerji almaktadır.

DOĞAL GAZ

Türkiye'nin Aktif Doğal Gaz Boru Hatları Haritası

Başlıca Doğal Gaz Boru Hatları

- Türk Akım
- Mavi Akım
- TANAP
- Batı Hattı
- Doğu Hattı (İran-Türkiye)
- BTC (Bakü-Tiflis-Erzurum)
- Türkiye-Yunanistan Hattı

PETROL

Başlıca Petrol Boru Hatları

Türkiye Petrol Tarihinin İlkleri

- İlk Ticari Petrol Kuyusu: KAMAN (1540)
- İlk Petrol Katinerisi: BATMAN

Petrol İthalatı Yapılan Ülkeler

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI

Hidroelektrik Santraller (HES) İçin Gerekli Kaşullar

Hidroelektrik Santralir Koşullar
HES kurulumu için yüksek arazi, uygun iklim koşulları ve tatlıların boğazları önemlidir.

İlk Rüzgâr Santralir Alaçatı
Türkiye'nin ilk rüzgâr enerji santralir 1998 yılında İstir-Alaçatı'da kurulmuştur.

İlk Kule Tipi Güneş Enerjisi Santralir Mersin
Türkiye'nin ilk Kule Tipi Yoğunlaştırılmış Güneş Enerjisi Santralir 2013 yılında Klersin'de faaliyete geçmiştir.

Jeotermal

Önemli Jeotermal Sahaları

Sarayköy (Denizli), Gernencik (Aydın), Balçova (İzmir), Manisa, Sandıklı (Afyon) ve Çanakkale

İlk Jeotermal Santralir: Sarayköy (1984)

Jeotermal Enerjinin Kullanım Alanları

- Binelerin ısıtılması
- sarasılık, üretimi
- sağlık
- konserve
- Çimento saneyil
- kültür balıkçılığı

DİĞER ENERJİ KAYNAKLARI VE PROJELER

Nükleer Enerji Kaynakları

Uranyum (Yozgat-Sorgun, Manisa-Salıhlı) ve Toryum (Eskişehir) gibi radyoaktif maddelerin parçalanmasıyla elde edilir.

Nükleer Santral Projeleri ve Partnerler

Marsin-Akkuyu

Sinop

Asfaltit: Katı Petrol
Katı petrol olarak da bilinen bir enerji kaynağıdır ve Sırnak-Sihpı çevresinde çıkarılır.

Türkiye’de Sanayi: Kuruluş, Faktörler ve Dağılışı

Yağ Sanayisi
Ege ve Güney Marmara’da yaygınlaştı, Trakya’da ayçiçeği yağı tesisleri yaygındır.

Konserve Sanayisi
Sobze ve meyvelere bağlı olarak Güney Marmara (Borsa, Rakıkevi) ve Kiy: Ege’de gelişmiştir. Balık konserve ise Çanakkale ve Erdek’te yoğunlaşır.

En Yaygın Sanayi Kolu: Besin
Türkiye’de en yaygın olarak faaliyet gösteren sanayi dalı; tarımsal çeşitliliğe bağlı olarak besin (gıda) sanayisidir.

Un, Makarna ve Bisküvi Sanayisi
Taki üretimine bağlı olarak başta Konya, Ankara ve Eskişehir olmak üzere İç Anadolu’da yoğunlaşmıştır.

Çay Sanayisi
Hem maddeye yakınlık zorunluluğundan dolayı Doğu Karadeniz’de (Rize, Giresun, Artvin, Trabzon) gelişmiştir.

Şeker Sanayisi
Çekir besolan şeker pancarına yakınlık serunludur. Doğu Karadeniz Sırtları ve Börsödağı nda adalı harış tüm bölgelerde fabrikaları bulunur.

Sigara Sanayisi
Tütün tarımına paralel olarak İstanbul, Samsun, İzmir, Adana, Malatya, Tokat ve Bitöl’te tesisleri bolunur.

Et ve Süt Ürünleri
Hayvancılığın yoğun olduğu Doğu Anadolu, Orta Anadolu ve Trakya’da gelişmiştir.

Sermaye (Finansman)
Tesis kurma, makine alma, kam madde temini ve maaş ödemeleri gibi tüm aşamalar için temel gerekliliktir.

Ham Madde
Tesislerin, işlenerek kaynağa yakın berrilmesi makyed düzür. Rive’de çeş, Adana’da pemukü dekuma fabrikaları buna örnektir.

Enerji Kaynakları
Yüksek enerji gerektiren sanayiler enerji kaynağına yakın kurular. Ereğli ve Rutenlik teki demir-çelik fabrikaları taş kömürü yatakları yakınlama kurulmuştur.

Sanayinin Kuruluşunu ve Dağılısını Etkileyen Faktörler

Ulaşım
Nami madde getirilmesi ve ürünlerin pazara ulaştırılmasını sağlar. Maenderun (demir-çelik) ve İzmit (petro-künya) gibi liman kentlerinin gelişmesinde etkilidir.

İş Gücü (Emek)
Türkiye’de vesucü iş gücü potansiyeli çöckakksı, nitelleli (şelifçe) iş güvüne ihtiyaç duyulmaktadır.

Su Kaynakları
İşelikle soğutma iliriyesi olan demir-cakk ve metalürji gibi sanayi dalları için su kaynaklarına yakınlık zorunludur.

Pazarlama
Ürünlerin tüketişye kolay olasıması dnamıdır. İlaau giyim, tekstil, et ve süt fabrikaları bn nedenle büyük şahırları çevresinde yoğunlaşır.

Yerli Ham Madde Önceliği
Kurulacak sanayi dallarının ham maddesinin yarı içinden temin edilmesi kararlaştırılmıştır.

Büyük İşletmelere Geçiş
Üretimde verindiliği ortaklık için küyük imnatları büyük fabrikalara ve işletmelere geçilmesi hedeflenmiştir.

Devlet Desteği
Özel sektörün kuramadığı büyük ve stratejik teşebbüslerin devlet tarafından kuruluşu ve sanayinin teşvik edilmesi ilkeal benimsenmiştir.

Finansal Destek ve Teşvik
Özel girişimcilere kredi sağlıyacak bir devlet bankasının kuruluşu ve sanayinin teşvik edilmesi planlanmıştır.

Tekelleşmeyle Mücadele
Ekonomik bağımsızlık için çekencilerin kurduğu tekellerden kaçınılması gerektiği vurgulanmıştır.

Altyapı Yatırımı
Sanayi ürünlerinin ve ham maddelerin taşınması için dendir yolu inşaatının bir programa bağlanması kararı alınmıştır.

Sanayinin Kuruluşunu ve Dağılısını Etkileyen Faktörler

Türkiye'nin Sanayi Kolları ve Geliştiği Merkezler

Dokuma ve Giyim Sanayisi

Halı – Kilim
Koyun yetiştiriciliği ile bağlantılı.
Merkezler: Isparta, Uşak, Kayseri, Konya, Sivas, Kula, Demirci, Gördes, Hereke.

Pamuklu Dokuma
Üretim merkezleri: İstanbul, Adana, Kayseri, Malatya, Nazilli, Denizli, Antalya, Aydın, Manisa, Şanlıurfa, Kahramanmaraş.

İpekli Dokuma
Korae ve Gemük (doğul ipek), İstanbul (sun ipek).

Deri Sanayisi
Başka şubeler: İstanbul, İzmir, Bursa, Van, Erzurum, Konya, Manisa.

Hazır Giyim (Konfeksiyon)
Pazar koyulları balırcısı.
Büyük şehirler: İstanbul, İzmir, Ankara, Konya, Bursa, Gaziantep.

Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi

Cam Sanayisi
Tesisler: Lioop, İsmi (Çeyirmos), İstanbul, Sivas, Denizli, Kütahya, Hırzın.

Çimento Sanayisi
Bütün coğrafi bölgelerde bulunur, enlüks yaygın bir sanayi kolu.

Seramik Sanayisi
Öne çıkan şehirler: İstanbul, Çanakkale (Çon), Antalya, Bolocık (Bozüyük), Manisa, Ümr.

İhracattaki Yeri
Çimento ve seramik, önamlı ihrac ürünleri arasındadır.

Alüminyum
Tek alüminyum tesisi: Konya (Eyyilşehir).

Boraks
İşletmeler: Balıkesir İbandırma, Köstahya, Eskişehir.

Kritik Faktör Su Kaynakları
Tesislerle soğutma suyu ihtiyacı nedeniyle su kaynaklarına yakın olması önemlidir.

Orman Sanayisi

Kâğıt Üretimi
Fabrikalar: Girazın (Aksu), Zengindak (Çayşumal), Kastamono (Teşalipir), Mogia (Dalamadı), Mersin (Toroçu).

Mobilya Üretimi
İhracat ürünü.
Yoğunlaşma: Bursa (İnegüll), Bukara, Kayseri, İstanbul, İsmik Hammaddaya yakınlık şart değil.

Kereste Sanayisi
Başka merkezler: Sinop, Diğce, Kayhanunu, Samrun, Babkeci, Bartın, Rolu.

Sektör Motu
Kâğıt İthalatı
Üretim öike İtliyaçını taaplamalıği için önemli miktlerde ithalat yapılmaktadır.

Maden Sanayisi (Metalurji)

Demir – Çelik
Ağır sanayinin temel.
Taziciler: Karaböli, Ercöğli, İskanderun, Kırıkkale, İsmir, Sivas.

Bakır İşletmeleri
Tesisler: Samsun, Artvin (Masgöl), Eidiğ (Meden).

Ferro-Krom
Üretim tesisleri: Elâşig, Antalya.

Petro-Kimya
Bafinerilere yakınlık Enandi:
Taziciler: Batman, Mersin, İsmir, Kırıkkale.

İlaç Sanayisi
Fahitkolor:
İstanbul, Bursa, İzmit, Ankara, Sanırım, İsmir.

Gübre Sanayisi
Üretim tesisleri: Maziğöğ, İskanderun, İsmir, Adana, Mersin, Bursa, Sanırım.

Kimya Sanayisi

Lastik Sanayisi
Fabrikalar: Kırşehir, Adana, İsmir, Adapazarı, İsmir.

Makine Sanayisi

Otomotiv
Ana ve yan sanayi tesisleri: Bursa, Kdaptarı, İsmir, İstanbul, Ankara, İsmir, Adana, Aksaray.

Demiryolu Araçları
Lokomold (Ezkiştili, Sivas), Vagon (Adapazarı).

Ev Aletleri
Üretim tesisleri: İstanbul, İsmir, Bursa, Saklıgöhl, İsmir, Manisa.

Savunma Sanayisi
Uçak (Ankara, Ezdizehir), Silah (Kırkkale, Ankara).

Terzane (Gemi Yapımı)
Başka terzaneleri İstanbul (Enmlik, Tuzla, Hürkly, Cartoli, Kocceli (Gölcük), İsmir (Maybey), Marcin.

TÜRKİYE'DE ULAŞIM AĞI: KARAYOLLARI VE DEMİRYOLLARI

En Yaygın Ulaşım Sistemi

Türkiye'deki bütün yerleşim merkezlerine ulaşığı için yük ve yolcu taşımacılığında ilk sırada yer alır.

En Riskli Ulaşım Türü

Yaygınlığına rağmen, kasa riski en yüksek olan ulaşım elemanıdır.

Yer Şekilleri Belirleyici Faktör

Karayolu ağına planlanması ve yapım maliyetlerini etkileyen en önemli unsur coğrafi başlıklardır.

Akdeniz ve Karadeniz'in Önemli Geçitleri

Karadeniz: Koc, Zığana, Cansurtaran, Ecevit
Akdeniz: Çubuk, Sertavul, Gülek, Belen

Gülek Geçidi:

En İşlek ve Çok Modlu Geçit

Hem karayolu hem de demiryolu ulaşımını sağladığı en yoğun geçittir.

Uluslararası Taşımacılıkta Kilit Rol

E-Yollar eği, TEM, Karadeniz Ring Koridoru ve İpek Yolu gibi projelerle uluslararası bir keşek konumundadır.

Modern Mühendislik Harikası Tüneller

Yeni Zığana Tüneli (14,7 km)
- Trakzon-Gümüşhane
(Türkiye'nin en azım karayolu tüneli)

Ovit Tüneli (14,3 km)
- Kize Sızurum
(Ovit Doğı Dağıdı dı aşarak kışın yola açık tutar)

Sabuncubeli Tüneli (4,87 km)
- İzmir-Manisa
(Süreyi 45 dk'dan 15 dk'ya düşürmüştür) (2018'de açıldı)

Karabet Tüneli (2,3 km)
- Van-Bahçesaray
(Çiğ olaylarını önlemek amacıyla yapılmış prefabrik bir kar tünelidir (2016'da açıldı))

Ovit Tüneli (1,3 km)
- Rize (Kizdere)
- Erzurum (İspir)

KARAYOLLARI: TÜRKİYE'NİN ATARDAMARLARI

DEMİRYOLLARI: GÜVENLİ VE STRATEJİK HATLAR

1856

İlk Hat 1856'da Açıldı
Anadolu'deki ilk demiryolu, İngilizler tarafından İzmir - Aydın arasında inşa edilmiştir.

1950s

1950'ler Sonrası Duraklama
Marshall yardımıyla karayollarına öncelik verilmesiyle demiryolu yapımı 1980'lere kadar neredeyse durmuştur.

Güvenli ve Yük Odaklı

En güvenli ulaşım elstenderinden biridir ve doka oalı yük taşımacılığı için kullanılır.

Ağ Genellikle Doğu-Batı Yönlüdür

Türkiye'nin dağ enalarının insanlık nedocıyla demiryole harten eğiklik olarak doğu batı ekseninde gelişmiştir.

Demiryolu Bağlantılı Limanlar

Giden Limanlar: Samsun, Zonguldak, Ereğli, İskenderun, Mersin, Izmir, Bandırma, Tekirdağ, İzmit ve İstanbul.

Demiryolunun Ulaşmadığı Yerler

Gülmeyen Bölgeler: Yıldız Dağları, Canakkale, Menteşe Yöresi, Antalya, Sırp Kastamunu şevresi, Doğı Karadeniz Bölümü, Tuncell, Ağrı, Iğdır ve Halıkart.

Uluslararası Bağlantılar

Boğaristan, Yonamştan ve han ier taritelti seterier bulunmaktadır (Scrieı hetti şı an kapaktır).

Türkiye'nin Ulaşım Ağları: Demiryolu, Denizyolu ve Havayolu Rehberi

Yüksek Hızlı Tren (YHT) Ağı

Türkiye'de İlk Hızlandırılmış Tren
İlk seferler, Ankara ile Eskişehir arasında başlamıştır.

Demiryolu Bağlantılı Sınır Kapıları

İthalat ve İhracatın Lider Limanları

Karadeniz'in En Önemlileri

Sanayi ve Enerji Odaklı Limanlar

Stratejik Geçiş Limanları

Turizm Odaklı Liman

Demiryolu Bağlantısı Olmayan Limanlar

Havayolları: Hız ve Teknoloji

En Hızlı ve En Pahalı Ulaşım Sistemi

Havayolu taşımacılığı, yüksek sermaye ve teknoloji gerektiren en süratli ulaşım yöntemidir.

İlk Yurtdışı Seferi: 1947

İlk resmi uluslararası uçuş, Ankara ve İstanbul'dan Atina'ya gerçekleştirilmiştir.

1983: Özel Sektörün Yükselişi

Sivil havacılık kanunu ile özel şirketlerin pazara girmesi, sektörün hızlı bir gelişim göstermesini sağlamıştır.

Küresel Geçiş Hattı

Türkiye'nin stratejik konumu, onu Asya-Avrupa-Pasifik Bölgesi için önemli bir geçiş noktası yapmaktadır.

Deniz Üzerine İnşa Edilen Havalimanları

Türkiye ve Avrupa'da ilk

Denizyolları ve Stratejik Limanlar

Dış Ticaretin %65'ten Fazlası Denizyoluyla

Bu ulaşım sistemi en ucuz yöntem olup, ağırlıklı olarak dış ticarete kullanılmaktadır.

1 Temmuz 1926: Kabotaj Kanunu

Bu kanun ile Türk karasularında denizcilik faaliyetlerinin önündeki engeller kaldırılmıştır.

Türkiye'nin Ticaret Coğrafyası

İÇ TİCARET

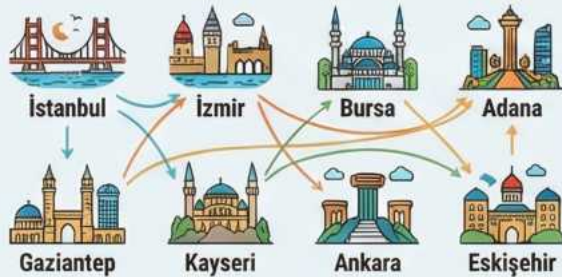
İç Ticaretin Gelişimi

İç Ticareti Geliştiren Faktörler

Ticaretin Canlı Olduğu Şehirler

DIŞ TİCARET

Temel Kavramlar

Dış Ticaret Açığı:

Türkiye'nin ithalatı, ihracatından daha fazla olduğu için dış ticaret açığı oluşmaktadır.

İHRACAT (DIŞ SATIM)

İhraç Edilen Sanayi Ürünleri

Cara, tekstiles, cement, ceramiks, glass, furniture, carpets

İhraç Edilen Yeraltı Kaynakları

Motorlu kara taşıtları, tekstil, deri, çimento, halı, seramik, cam, mobilya

İhraç Edilen Tarım Ürünleri

Findik, İncir, Kayısı, Üzüm, Antepfıstığı, Turuncgiller, Zeytin

İhracatta Lider Ülke:

ALMANYA

İTHALAT (DIŞ ALIM)

Enerji İhtiyacı: İthalatın yaklaşık yansını oluşturur

İthal Edilen Yeraltı Kaynakları

Mineral yakıtlar, petrol, doğalgaz, taşkömürü, bakır, fosfat

İthal Edilen Sanayi Ürünleri

İlaç, motorlu taşıtlar, elektrikli eşya, optik ürünler, kâğıt, demir-gelik, plastik, hava taşıtları, kozmetik

İthal Edilen Tarım Ürünleri

Muz, pamuk, kahve, kakao, pirinç, mısır, hurma, ananas

İthalatta Lider Ülke:

RUSYA FEDERASYONU

TRANSİT TİCARET

Transit Ticaret Nedir?

Ülkeler arası mal taşımacılığı sırasında başka bir ülkenin ulaşım sistemlerinin kullanılmasıdır.

Türkiye'nin Stratejik Önemi

Kullanılan Önemli Noktalar

limanlar

boğazlar ve geçitler

sınır kapıları

Türkiye'nin Turizm Rehberi: Marmara, Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri

MARMARA BÖLGESİ

İstanbul

Çanakkale

Balıkesir

Sakarya

Edirne

Çanakkale

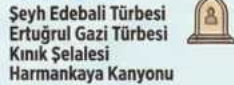
Bursa

Kırklareli

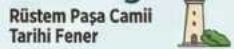
Bilecik

Kocaeli

Tekirdağ

Yalova

AKDENİZ BÖLGESİ

Antalya

Adana

Isparta

Burdur

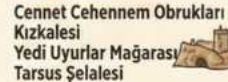
Isparta

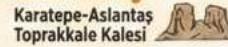
Burdur

Mersin

Osmaniye

Hatay

Kahramanmaraş

Kilis

KARADENİZ BÖLGESİ

Trabzon

Amasya

Samsun

Bolu

Kastamonu

Tokat

Çorum

Kastamonu

Tokat

Rize

Artvin

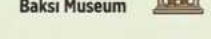
Camili

Ordu

Bayburt

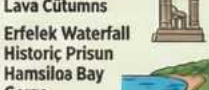
Amasya

Sinop

Giresun

Gümüşhane

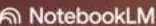

Zonguldak

Düzce

Türkiye'nin Kalkınma Hamleleri ve Güneydoğu'nun Kültürel Mirası

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Kültürel Hazineleeri

Türkiye'nin Bölgesel Kalkınma Projeleri

GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi)

Sulama, enerji, tarım, sanayi ve altyapı gibi alanlarda çok yönlü kalkınmayı hedefler.

Sulama, enerji, tarım, sanayi ve altyapı ve oorgiünün yarınlmamak, solu termal, korminak, kullanızanak, karımzorlu yotıslanmak, tarım, gemmalı, şapmex ve bullaşmak

GAP'in Etkileri

Sulu tarım alanları, tarımsal ürün çeşitliliği, kişi başı gelir, iş olanakları, sanayi tesisleri, ihracat ve hidroelektrik üretimi

Mavi Tünel

KOP (Konya Ovası Projesi)

Kapsadığı iller:

Konya, Niğde, Aksaray, Karaman, Kırşehir, Nevşehir, Yuzgat, Kırıkkale

Kalkınma Projelerinin Ortak Amaçları
Bölgele arası gelişmişlik farkını azaltmak, kırsal kalkınmayı sağlamak, göçü önlemek, kaynakları verimli kullanmak ve iktidamı artırmak

DAP (Doğu Anadolu Projesi)

Erzincan, Malatya, Elâziğ, Tunceli, Bingöl, Erzurum, Mus, Bitlis, Van, Hakkâri, Ağrı, Iğdır, Karı, Ardahan ve Sives (2016)

DAP'ın Amaçları

Tarım ve hayvancılığı geliştirmek, mera ve hayvan ırklarını ıslah etmek, altyapıyı güçlendirmek ve bölge dışına güçü azaltmak

ZBK (Zonguldak, Bartın, Karabük Projesi)

Kapsadığı Merkezler:

Zonguldak, Bartın, Ereğli, Karabük

ZBK'nın Amaçları

Taşkümüü üretiminde yeni takınkler geliştirmek, organize sanayi tiölgeleri kormak ve Filyos'a liman açarak ulaşım altyapısını tanıamlamak

'Türkiye'nin Bölgesel Kalkınma Projeleri ve Coğrafi Bölge Sınıflaması'

BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

DOKAP

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin sosyo-ekonomik düzeyini yükseltmeyi, göçü azaltmayı ve bölge içi gelişmişlik farklarını gidermeyi amaçlar.

YHGP

(Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi)
Yeşilirmak'ın neden olduğu taşkın, erozyon ve kirlilik gibi çevre sorunlarının çözümü hedefler.

BÖLGE SINIFLAMASI

Bölge Nedir?:

Doğal, beşeri ve ekonomik özellikler bakımından çevresinden farklı, kendi içinde benzerlik gösteren alanlardır.

2. İŞLEVSEL BÖLGELER

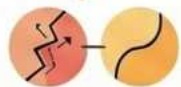
Bir merkez etrafında idari, hizmet veya ekonomik işlevselliğe göre oluşturulan bölgelerdir. Sınırları genellikle kesindir.

1. ŞEKİSEL BÖLGELER

Kendi içinde doğal veya beşeri/ekonomik açıdan homojen olan bölgelerdir. Sınırları kesin değildir, geçiş özelliği gösterir.

BÖLGE SINIRLARININ ÖZELLİKLERİ

Sınırların Değişimi

Beşeri ve ekonomik bölgelerin sınırları kısa sürede değişebilirken, doğal bölgelerin sınırlarının değişimi çok uzun sürer.

Sınırların Netliği

İşlevsel bölgelerin sınırları (ör: il sınırı) kesindir. Şekilsel bölgelerin sınırları (ör: iklim bölgesi) ise genellikle göç halindedir.